

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Rebus Iaponicis, Indicis, Et Pervanis Epistolæ
Recentiores**

Hay, John

Antverpiae, 1605

Exemplvm Epistolae Qvabacondeni ad Viceregen. Indiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61204](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61204)

vita sua remanere velint, convenire, ut ipsi quoque ad conservandos Patres in idem periculum se conjiciant. Tertium solatiū fuit, quod quo plus crescebant minae persecutionis Quabacondoniana, de euellendo radicitus semine fidei Christianae, hoc amplius Deo propitio fidei existimatio apud gentiles, desideriumque Christiana sacra suscipiendi, creuerit, nec dubium est, quin res sit omnino supernaturalis, si spectemus, quanto timore & tremore omnes seruiant Quabacondono. Nam etiam a maximis Dominis, quantum sanguine & genere conjunctis, mox atque in exilium abacti sunt, summopere abhorruerunt, nec ullus inuenitur, qui vel minima eis fauoris aut amicitiae signa exhibeat: nobis verò licet externis & alienigenis, & tantopere apud ipsum Quabacondonum exotis, maiorem quam vnquam honorem & reuerentiam praestiterunt. Quartò voluit Deus nos etiam consolari, quod Ethnicorum quorundam animos ad nos iuuandos & à periculis liberandos excitauerit, ut Gubernatoris illius Meacensis, & Procuratoris Iacui, & aliorum, & quod amplius, quod ipsum Iacuinum impulerit ad suscipiendum nostri patrocinium apud Quabacondonum, & retinendam amicitiam Augustini Eucnocaminoni, ac Patris eius Aicumini, Arimandoni, & Omurandoni, omniumque aliorum Dominorum in Scimo. Vnde etiam si nobis malè veller, ageretque cum dictis Dominis, ut nostros suis ditionibus exturbarent, nihilominus propter illos ab accusatione nostrorum abstinuit. Sicut & alij non ausi sunt nos accusare, quod viderent Iacuinum ipsum ad gratiam Augustini conservandam non solum non infestum esse Christianis, verum etiam eorum patrocinium suscepisse. Verum quia gratum fore Vestrae Paternitati existimo secundae epistolae responsum, à Quabacondono ad Viceregem datae, subiungam illius exemplum.

EXEMPLVM EPISTOLAE QUABACON-
doni ad Viceregem India.

DOMINE, Recepti literas, quas Dominatio Vestra è tam longinquis regionibus ad me misit, in quibus aperiendis & perlegendis visus sum mihi videre longitudinem leucarum terrae marique. Regnum hoc Iaponiae, vti scribebas, continet amplius Sexaginta Status vel ditiones, in quibus superioribus temporibus magne fuerunt perturbationes & bella, nulla pax vel tranquillitas; multi enim impij & scelerati homines patriae proditores in vnam conspirarunt sententiam de neganda suo Regi obedientia. Quae

res inde ab adolescentia me vehementer afflixit & contritus
 capi que à longè cogitare de ratione subiugandę huius gentis
 tiusque regni pacificandi: fundamentiq; loco tres posui virtutes
 nempe comitatem affabilitatemque sermonis in consuetudine
 hominum, prudentiam consideratam in rebus iudicandis, & vigi-
 giam animi fortitudinem & præstantiam: quarum præsidio totam
 hanc gentem subiugavi, & omnia regna in hanc vnus Imperii
 formam redegi, extinctis impiis & sceleratis, promotis vero
 iustis operariis, qui in colendis agris laborant. Atque ita rebus
 his regnis pacem & tranquillitatem, paucisque annis Iaponi-
 Monarchiam aded firmam & constabiliui, vt nunc sit in
 gentis rupis, quæ loco moueri non potest. Vnde factum est,
 omnibus quatuor partibus regni habeant Regem multa præ-
 tia conspicuum, & rex vicissim omnes sibi ad nutum morigat.
 Atque hoc ordine & exercui & declaravi potentiam boni Cæ-
 tanci, cui hæc regna subiecta sunt, nempe, quia tollit è terra
 omnes sceleratos, & euellit radicitus omnes latrones terra-
 que grassantes. Ita fit, vt populi, familiæ, omniaque regni loca
 rabili pace & quiete fruantur. Præterea omnino decreui in
 regnum Cinese: & intra paucos dies naues conscendam, ne
 dubito me victoria potiturum. Vbi ergo illud occupauero,
 terit V. Dominatio facilius omnium rerum mecum habere
 municationem. Quod ad Patres attinet, Iaponia est regnum
 mis, quem putamus eundem esse cum Scin, qui est omnium
 rum principium. Hic Scin est substantia, ipsumque Esse
 omnium rerum, omnesque res sunt vnus & idem cum Scin,
 Scin resoluuntur. Qui in Scina vocatur Iutto, in Tescinc
 Buppo. In obseruatione deinde legum huius Chamis con-
 tota politica gubernatio Iaponiæ: quæ si negligitur, nullum
 crimen est inter Dominos & subditos: si vero seruatur, perfectio
 vnio & concordia, quæ debet esse inter Patrem & filium, ma-
 rum & vxorem. Itaque tota tam interna quam externa gub-
 natio hominum, regnorumque, sita est in conseruatione
 vnionis & politiæ. Iam Patres quidem superioribus annis
 regna ingressi sunt, vt aliam legem ad saluandos homines præ-
 carent; ceterum quia nos instituti & firmati sumus in lege
 Chamis, aliam nullam legem desideramus: varietas enim opi-
 num & legum cedit in detrimentum & præiudicium regni: Quæ
 obrem iussi Patres excedere è Iaponia, eorumque legem promul-
 gari vetui, neque volo, vt deinceps in hoc regno nouam aliquam
 Legem annuntient. Hæc licet ita se habeant, tamen vehementer

desidero, ut stabilis inter nos maneat cōmunicatio, sic enim hoc regnum terra marique liberum erit à prædonibus. Omnibusque negotiatoribus merces aduehentibus potestatem facio omnia sine vlllo impedimento vendendi. Rogo V. Dominationem, ut hoc idem approbet. Munera, quæ huc misisti ex istis partibus Sur, omnia recepi, sicut in literis tuis erat perscriptum. Ego quoque ex istis regnis alia quædam transmitto, cum memoriali munerū, & nominibus eorum, qui dederunt. Cætera referet Legatus: quare nec ero longior, Data vigesimo anno Tenscii, ad vigesimum quintum septimæ Lunæ.

In fine erat sigillum & subscriptio.

Hæc est posterior illa epistola, quam frater noster Ioannes Rodriquez sermone suo extorsit. Prior enim erat valde, ut dixi, arrogans; unde ipse Quabacondonus, cum iterum hanc cum illa conferret, & quia lingua Cinenſi ei ignota scripta erat, declarari cuperet, dixit: Epistola illa fuit æquo acerbior, & difficile fuisset eam offerre Viceregi, quare Legato meritò displicuit. Quod ad hanc secundam epistolam attinet, cognouimus, multo futuram fuisse mitiorem & commodiorem, si non fuisset composita à Bōziis legis Christianæ hostibus; & quoniam nemo ausus fuit queri apud Quabacondonum de hac re, necesse fuit nos hac epistolæ forma esse contentos. Omnes deinde miraculi loco habuere, quòd epistolam iam sigillo firmatam mutasset: nam ritu Iaponiorum spectato, moribusque Quabacondoni, id videbatur impossibile, ne diceretur, Quabacondonum coactum mutare, eo quòd Legatus parui eam fecisset. Verùm Deus est mirabilis in omnibus. Quod dicitur in epistola, ipsum effecisse, ut in omnibus obedientia præstetur Regi, nomine Regis, intelligitur Dairi, qui est genuinus & verus Dominus Iaponiæ, nunc autem tantum nomen obtinet Regis, ut alias scriptum est, tantamque habet autoritatem, quantam illi concedit Quabacondonus.

Quod ad virtutes tres attinet, de quibus gloriatur, duæ tantum aliquo modo in eum conueniunt, Prudentia & fortitudo animi; at tertia affabilitas eius talis est, ut nullus ei loqui possit, nisi se accommodet ad eius morem; neque ratio vlla potest ei afferri, nisi velit. Quod verò dicit se adiumento esse agricolis, & totum regnum pacificatum esse; verum est quidem nulla nunc esse in Iaponia prælia, sed pacem vniuersalē ob merum timorē illius; sed & illud certum est, nunquam agricolas in statu tam miserabili fuisse; nunquam etiam omnes alios homines, siue summæ siue infimæ conditionis sint, tanto seruitutis iugo oppressos fuisse, ac nunc sunt; nec

vident quemadmodum extricare se ex eo possint. Verum ille non
uit egregiè laudes suas prædicare & amplificare.

Scripta fuit dicta epistola in folio octo palmos longo, &
quatuor lato, quam studio curavit confici ad imitandam quadam
tenus chartam pergamenam, qua in suis literis Vicerex usus fu-
erat. Intus, folium multis floribus aureis erat depictum, & in
lulli formam cõplicatũ; impositaque est epistola sacculo holo-
rico rubeo, auro & argento variè contexto, hic verò inclusus
pixidi more Japonico, quæ ob pretium & artificium tam fuit
mirabilis, vt omnib⁹ Europæis tenuitas & excellentia operis pos-
set esse stupori; Intus operta erat, & foris, quadã specie Sandaracha
quæ in Iapone dicitur Vrosci, cõfecta ex auro cõtuso, & in pulve-
minuto, distincta argenteis aureisque flosculis ita ipsi Vrosci
feris, vt nemo capere possit conjunctionem, nisi qui totius pra-
dis structuram pernouerit, cuius species mirũ quàm venusta
& ad aspectum iucunda. Habebat deinde vtrinque aliquot ro-
las, cum aureolis catenulis, encausto nigricantibus & reticulis
xidem astringentibus. Hæc verò pixis rursus alio sacculo elegan-
ti tecta est, & immissa in aliam pixidem perbellam, & clausuræ
artificiosissimis munitam.

Vnde liquet quanto honore Quabacondonus afficere voluit
Vicerem. In eadem pixide erat & alia charta, epistolæ similis,
qua descripta erant munera, quæ offerri debebant, & nomina
artificũ, veterumq; magistrorum, qui cõstruant arma ex ferro pe-
uerusto, quod in Iaponia magno æstimatur. Misit autè duo gen-
ta integrorum armorum arte discrepantia, quæ etsi ob tenuita-
tẽ, Europæarum lancearũ ictus sustinere nõ possent, tamen mag-
pretii fuere. Erant enim plena rosis, floribus, & variis animalibus
aureis ad viuum ab optimis quibusque Iaponiæ artificibus elabo-
rata. Quælibet armatura habebat suam peram sericam, insertam
arca, quales Iaponii ex humeris gestant dum eunt ad bellum. Te-
stæ erant hæ duæ arcæ sandaracha tam lucida, vt esset instar spe-
culi; claustra eius erant inaurata, tam pulcre elaborata, vt potuer-
int seruire cõseruandis sacris Reliquiis. Ad hæc misit Nanguina-
tã, (quod instrumentum est bellicum, simile hellebardæ, sed loa-
giore hastili) perinde ornatam ac pixis epistolæ, sed alio genere
figurarum & artificii. Vagina quoque huius instrumenti affabre
ex auro fuit elaborata. Misit quoque ingentem bipennem, vnum
que gladium, ea magnitudine, qua ferè Iaponii vtuntur, & mino-
rem gladiolum, qui sit loco pugionis. Hæc dona vt erant sacris ele-
gantia & ad aspectũ perpulcra, ita apud Iaponios pfectiosa. Multa

ex illis hinc aestimantur quingentis, mille, bis, quater, & aliquando sexies mille scutatis.

Hoc ferè tempore, cum Quabacondonus cogitaret de aggrediendo bello Cinenfi, varios Dominos & belli Praefectos conuocauit, quibus voluntatem suam exposuit: qui etsi in contraria essent sententia, tamen omnes, nulla obiecta difficultate, decretum eius comprobauerunt. Nam dixerat se hoc bello non abstenturum, etiamsi proprius filius ad vitam reuocatus illud deprecaretur, imò si quis ea in re moueret difficultatem, se confestim eum è medio sublaturum. Quare aliquot mensibus vbique nihil aliud erat videre, nisi apparatus nauium, armorum, munitio, aliarumque rerum necessariorum in bellum. Catalogum confecit Quabacondonus omnium Dominorum, suorum subditorum, quos voluit omnes secum bello interesse dempto nemine, adiuncto & censo numero eorum, quos quisque secum adduceret. In omnibus his regnis de Scimo nominauit quatuor, eosque sibi valde addictos, quos non sine omnium admiratione voluit esse quasi capita omnium horum nouorum Regnorum, etiamsi alia multo his quatuor essent potentiora. Ex quibus, Deo ita disponente, duo fuere Christiani, nempe Augustinus Ecunocamindonus, Dominus dimidia partis regni Fingensis, & Cainocami filius Quambioindoni, Dominus maioris partis regni Bugensis. Ethnici verò duo fuere, Toranosque, Dominus alterius partis regni Fingensis, & Augustini capitalis inimicus, & Iconocami, Dominus alterius partis regni Bugensis, ac inimicus eiusdem Augustini & Cainocami. Mandauitque Quabacondonus vt omnes Domini Christiani de Tescimo comiterentur Praefectos Christianos. Fuit ibi Dominus Protasius cum duobus milibus militum. Omurandus cum mille, Dominus Suscima gener Augustini, qui iam erat factus Christianus. Deinde ordinauit vt Augustinum comitarentur Domini Firandensis & Gotanus, qui licet gentiles, habebant tamen multos Christianos subditos. Itaque Augustinus traheret secum exercitum quindecim milium militum, praeter nautas, lixas, aliaque operas pro conuehendis impedimentis non minore numero conductas; qui in regno Corai etiam ceperunt arma, & milites facti sunt. Eidem Augustino Quabacondonus, singulari fauore, primum locum dedit in impressione facienda in regnum Corai, nimirum vt ille solus cum copiis suis illud ingrederetur, ceteris Dominis expectantibus in Suscima, quae 18 leucis abest à Corai, donec ab Augustino monerentur. Quae res magnam apud omnes Augustino procreauit inuidiam & dolorem, sed,

uti iam dicitur, fuit Augustino valde honorifica. Alterum præ-
 stum Christianum Cainocamum, 23. annorum iuuenem, voluit
 ut comitaretur Rex Bungenfis cū sex milibus militum, ita ut cum
 quatuor milibus, quæ iam habebat, essent decem milia, præ-
 nautas, aliosque, qui onera deportarent. Fuit hoc nobis omni-
 busque Christianis solatio maximo. E dominis Gentilibus
 Quabacondonus voluit Dominum Riosogi adiuncto Forano
 suque venire cum octo milibus, Regem quoque Salsumæ ad
 iuncto Iconocamo, cum totidem. Interque omnes primarium
 locum consignauit Augustino. Reliquos milites Iaponia om-
 nes suos esse comites voluit; numerus autem omnium, ut
 Catalogo descripto liquebat, erat trecentorum milium homi-
 num; e quibus milites erant ducenties mille. Ordo autem
 præscriptus erat, ut iter institueretur per regnum Corai, quæ
 quasi insula, cuius vnum caput contiguum est Cinæ, & licet
 paratum regnum, Cinensi tamen regi est subiectum & tributum
 rium. Et quoniam hoc regnum vno brachio maris à Iapone
 uulsum est, constituit Quabacondonus regnum Corai sibi sub-
 jicere, quod abundet comœatu, ut inde facilius trajicere possit
 in Cinam. Dum omnia parantur, constitutum est, ut in præ-
 puo portu Scimeusi, qui Firando duodecim abest leucis, & dicitur
 Nangoia, excitaretur ingens & vastum propugnaculum, se-
 nim ibi velle commorari, & expectare cum tota classe, donec
 na afferantur de progressu quatuor Præfectorum vel Capitane-
 rum. Voluit & alterum propugnaculum exstrui in Fuchinosel-
 ma, quæ alia est insula inter Nangoiã & Suscimam. Addidit
 rium in Suscima, decem & octo leucarum intercapedine à Co-
 rai, ut ita transitus efficeretur commodior. Horum propugna-
 culorum fabricandorum curam imposuit quatuor illis belli Præ-
 fectis, cæteris verò Dominis de Scimo eorum comitibus man-
 dauit, ut eos iuuant, qui omnes ita maturarunt opus, ut sex mē-
 sium spatio omnia absoluerint. Nangoianum cinctum fuit du-
 plici muro, ex quadro lapide & pulcro, vti Meacum, latisque &
 profundis vndique fossis. Murus interior minor cæteris erat
 quadrum centum brachiorum, in cuius complexu tot domus
 bricatae sunt, tum pro Dominis, eorum sociis, tum pro officiniis
 mercatorum, hospitum, & similibus, ut cum viis satis amplis &
 rectis efficerent opidum satis bellum. Sed quod magis admi-
 ratione dignum est, Meaco Nangoiam vsque quacumque trāscun-
 dum erat, pro cuiusque diei itinere omnes Domini, ex Quaba-
 condoni præscripto, e fundamentis noua & segregia palatia in
 sua

sua ditione crexerunt, sic vt dierum viginti interuallo quavis nocte cum omnibus suis in eiusmodi palatio pernoctaret. Et quoniam hæc fiebant eo ipso tempore, quo parabatur expeditio in regnum Corai, tanta fuit oppressio totius Iaponiæ, vt res esset, Quabacondono interim nihil expendente, planè intolerabilis. Cæterùm verbis exprimi non potest, quam prompti sint omnes in obsequio ei præstando; id quod apparet in his magnificis fabricis breui tempore excitatis, quæ in Europa non nisi multo tempore & impensis magnis perfici possent. Interim crebro hominum sermone ferebatur, institutum Quabacondoni infelicem exitum habiturum, rem esse coactam, & fore seminarium multarum in Iapone dissensionum; nullus enim erat, cui non bellum displiceret: omnesque Domini spe tenebantur, fore tandem aliquem vindicem libertatis, sed nemo inuentus est, qui primus operi manum adhibere vellet. Itaque necesse fuit omnibus, licet cum mærore & gemitu, rem prosequi. At Quabacondonus omni cura vacabat, & ad animandum suos, iactitabat se magnas facturum regnorum mutationes, ipsique donaturum regnum Corai & Cinense; Dominosq; Protasio tria regna addixit; At ille cum omnibus aliis Dominis ei quidem gratias egerit, sed tamen potius optabant particulam aliquam retinere sui status in Iapone, quàm adire omnia regna ab illo promissa.

Quoniam autem Quabacondonus promulgarat se tertia Luna huius anni affuturum Nangoiæ, caperunt ex omnibus partibus Iaponiæ, copiæ versus has oras mouere. Hic renouata sunt afflictiones nostræ. Quamdiu enim Quabacondonus Meaci hæsit, poteramus in hac ditione de Scimo sine periculo versari: sed postquam cepit tendere in has partes, impossibile visum fuit, posse res nostras saluas & incolumes conseruari, & in metu non paru eramus. Nam Domini Christiani nos commonuerant, vt quoniam Quabacondonus tam esset vicinus, omnes qui agerent in Collegio, Domo probationis, & Seminario, aliò commigraret. Et quotidie Meaco scribebatur, vt deiceremus domus & Ecclesias Omuræ, Atimæ, & Cansaci, Patrèsque Europæi reuertèrent Nangasachum in habitu sæculari Lusitanorum, fratres autè Iaponii separatim se reciperent in alias atque alias Christianorum ædes, vt hac ratione omnes manerèt salui & incolumes. Verùm vt hoc remedium nimis erat durum, & difficultatibus multis obnoxium, ita paruam afferebat consolationem. Denique Pater Visitator tractans de hac re cù Eucnocamindono, Domino Protasio, & Omuradono, antequàm proficisceretur in regnum Corai

iaue

inuenit eos eadem, qua prius, animi fortitudine in sententia
 perstitisse; nec aliud consulere vel permittere, quam ut Patres
 neant occulti, & tantum deferant ædes Arimenses & Omuram
 in quibus Toni voluerant quosdam suos cognatos habitare. V
 sum etiam fuit: imminuendum esse numerum Seminarii, ac em
 naginta manerent quinquaginta, nempe latinæ linguæ studio
 in nostris scholis. Nangasachum cum Patre Visitatore ven
 runt aliquot Patres & Fratres, qui vocabantur Fungenses &
 randenses. Nam Pater sub nomine Legati poterat eos apertim
 cum retinere.

Sub hoc tempus Quabacondonus, ut spectaculo aliquo
 crearet Dominos, quos secum habebat, & simul declararet, qua
 ra animi confidentia & quiete aggredetur expeditionem
 nensem, atque etiam famam celeberrimæ cuiusdam Venationis
 olim factæ à magno Præfecto Domino Ioritono, qui totius Iap
 nis Imperium tenuit, obscuraret; constituit vnâ aliam omnium
 regiam ex variis auium generibus instituere. Qua de causa multa
 magnis Dominis aliisque stipatus abiit in regnum Oiarente,
 aucupium tam felicem habuit successum, ut capta sint plusquam
 triginta millia auium omnis generis; inter quas multi erant falcones.
 Quamuis ut plus recrearent Quabacondonum, & aucupium
 esset solemnius, adjunctæ sint plures aliæ mortuæ volucres, quæ
 Iapones certis condimentis vnâ cum plumis norunt in diuturnum
 tempus conseruare. Finito hoc aucupio, magno apparatu Meacum
 Quabacondonus reuersus est. Præibat, qui millia illa auicularum
 in arundinibus inauratis deferebant. Hos proximè sequebantur
 multi equites splendidè vestiti, portantes magnum numerum Iap
 conum aliarumque volucrum. Post hos permulti equi elegantè
 ornati freno ducebantur. Hinc subibant dux Coscis vel lectissimè
 ornatu prænobili: post quas deportabatur Quabacondonus in
 stica alterius formæ, quæ in India dicitur Palangia, factaq; etiam
 in Cina singulari artificio, & ei oblata à Patre Visitatore; cum
 ageretur de mutanda epistola prima ad Proregem scripta, quæ
 vehementer ei placuisse inde constat, quod in omni celebri actio
 ne, ea utatur. Postremum locum tenuerunt innumeri Principes
 & Domini vario tum suo tum equorum suorum cultu & ornatu
 splendidi, ad oblectandum magis Quabacondonum, qui trium
 phantis instar Meacum cum infinito hominum clamore plaudente
 que ei gratulantium per vias turba ingressus est.

Cum autem iam tempus appropinquaret, quo in Cinam nauigandum
 esset, primum Quabacondonus decreuit nepotem suum
 Inar

Inangondonum declarare successorem & totius Iaponiæ Dominum, ut vices suas tempore belli obiret. Mandavit itaque ut Dairi in dictū Nepotē dignitatē trāsferret Quabacōdoni, assumpto nomine Taicufama, id est, Magni Domini. In eum autem modū hæc translatio peracta est, ut etiamsi nepoti suo cum nomine redditus maximos attribuerit, ipse tamen is manserit, qui prius fuerat. Indictō die huius translationis, iussit adesse omnes Iaponiæ Principes, ut obedientiā huic nepoti promitterent. Qui magna cū pompa adiens Dairi, ut dignitatem illam ab eo susciperet, donatus fuit propugnaculo Meacensi & palatiis Quabacōdoni, ut in iis habitaret.

His peractis ad initium tertiæ Lunæ iter ingressus est per Nangoiam, cum iam mandasset, ut Augustinus transiret in Regnum Corai, & alii Præfecti expectarent in Suscima. Vigesimo ergo sexto die tertiæ Lunæ peruenit Nangoiam, ubi, annumeratis cæteris Dominis, inuenta sunt ducēta hominum milia, exceptis iis, qui à Præfectis quatuor ducebantur. Interim Augustinus cum suis & octingentarum nauium classe appulsus est ad Coraium. In cuius exercitu cæteris antecelluit D. Protasius, etsi enim bis mille tantum milites sibi adjunxisset, tamen armorum nauigiorumq; splendore omnes in sui admirationem concitauit. In ingressu regni Coraiiani duo propugnacula vi expugnarunt, in quibus Coraiiani magnam fiduciam collocarant, erant enim excelsis communita muris, & robore militum, & tormētis muralibus, binos palmos & dimidiatum longis, quæ globorum vice eiciebant sagittas ligneas ferro bifurcato cuspidatas fragore maximo: sed quoniam inanis ictus est huiusmodi telorum longiūs disiunctis, Iaponii instructi fistulis areis, apud Coraianos ignotis, statim eos a muris abegerunt, & scalis ex arundine crassa in hanc rem confectis, atque in mœnia coniectis, statim conscenderunt, & vexillum in iis cōstituerunt, repugnātibus quidem Coraianis ad breue tēpus, sed mox turpi fuga dilabentibus, cum 3 milia hominum ex eorum parte cecidissent, ex Augustini verò 100 dūtaxat desiderati essent, quadringenti verò vulnerati. Expertus Augustinus Coraianos non posse diu imperium sustinere, deliberauit de toto onere honoreque belli huius in se suumque exercitum suscipiendo, & de petendo regni meditullio, ipsaque vrbe regia, non expectatis Collegis suis belli Præfectis; cui consilio omnes Domini, qui cum eo erant, subscripserunt. Facinus sanè audax & pænè temerarium hoc in Augustino fuit, sed prudentis & fortis animi index. Verum diuturna mora Præfectos in Suscima euentum belli

expe-

expectantes ita malè habuit, vt etiam ante auditum nuntium expugnatis propugnaculis apud amicos Augustinum in suspicionem vocarint de affectato honore totius prælii. Quare cognouit Quabacondonus, etiam antequam Nangoiam peruenisset, perturbatus est, vt subito mandauerit reliquis Præfectis & Summa trajicere. Vbi autem Quabacondonus Nangoiam attingeret, noua accepit de duplici munitione occupata, Augustinum prosequendo victoriam pergere ad Meacum Coraianorum, ad sedem regiam, eamq; inuadere velle: quod ipse Augustinus scripserat, simulq; petierat, vt reliquos belli Præfectos & Ducos mitteret, ad inuadendum ex omni parte regnum, & munda milite propugnacula, quæ iam cepisset, & caperet deinceps. Nec enim sibi satis militum esse ad locorum expugnationem custodiam. Quo nuncio ita lætitiis omnibus incesse Quabacondonus, vt palam affirmaret, in tota Iaponia neminem Augustino comparandum: Sed neque Nabunangam neque vnquam cognouisse hominem tanta virtute & robore animi præditum. Ego, inquit, sciens quibuscum & quibus viribus bellum gererem, paulatim omnem Iaponiam mihi subiugavi: At Augustinus breuissimo tempore, exiguis copiis, ausus est eandem inferre in regionem exteram, & regnum maximum Coraianum tam gloriosa victoria sibi subicere. Quare, inquit, multis eum donabo regnis, & faciam eum Dominum Iaponie post me præcipuum. Addebat sibi videri iam à mortuis resurrexisse suum filium, & si quis auderet res ab Augustino gestas criminari vel alleuare, se graui pœna eum castigaturum, nec curaturum, num ratione an iniuria id tentasset. Hoc sermone nomen & fama Augustini apud omnes ita celebrari cepit, vt nemuli quidem malè de eo loqui auderēt, verùm etiam palam eum coram Quabacondono collaudabant.

Regnum hoc Corai patet in longum plus minus centum leucas, in latum verò sexaginta: & licet eius incolæ natione lingua, & robore corporis, (quod eos Chinesibus reddit formidabiles) sint distincti à Chinesibus, tamen quia tributum reddunt Regi Cinensi, & cum eius subditis agitant commercia, videntur leges, vestitum, instituta, gubernationemque Chinesium sequi. Confines sunt ex vna parte Tartaris aliisque gentibus, cum quibus nunc pacem colunt, nunc bella gerunt. Cum Chinesibus verò perpetuam habent pacem. Valent arcu & sagitta, cæteris armis, quæ pauca vel vitiosa habent, minus. Itaque æquari non possunt Iaponiis, quibus ob bella continua in armis exercitatio

est, & natura magis sunt animosi & fortes, fistulis ferreis, lanceis, & machariis praestantibus instructi. Tantum re nauali Coraianis atque etiam Chinensibus cedere coguntur, ob magnitudinem & robur lignorum, quibus in mari utuntur. Itaque si mari classibus certandum esset, non dubium est, quin utriusque inferiores essent futuri. Verum nunc, vel quia nihil cognouere de aduentu exercitus nostri, vel quia ignorarunt instrumento nauali se posse esse superiores, vel quia Deus eos voluit punire, permisit ut omni praesidio nauali essent destituti, nostrique nullo resistente in eorum regnum descenderent.

Cum fama victoriae Augustinianae notabiliter etiam cepit augescere exercitus, & nauae aliisque innumeri, qui curam gerebant impedimentorum, ut erant a pueris in armis exerciti, ita arma capellebant, Coraianis mancipiis suas vices implere iussis. Tantis autem terror aduentu Augustini omnibus incussus est, ut arces & propugnacula omnia, quae transibat, praesidiis destituerentur, omnesque homines contenderent in Urbem Regiam. Interea vero, dum alii praefecti Suscima & Nangoia depulsi cursum tenent versus Corai, Augustinus propius urbem regiam castra mouet: a qua cum tridui interuallo tantum abesset, ecce occurrunt viginti milia hominum, quos primo impetu, tribus eneatis milibus, in fugam coniecit. Proximus vero regiae urbi, trajecto flumine, in angustiis quibusdam fortiter depugnauit cum octoginta milibus, e quibus octies mille contrucidati, alii multi aquis fluminis suffocati sunt. Hic Augustinus dum duos dies subsistere iubet copias omnes, ut paululum a labore respirarent; Rex Corai videns se ab hoste obsessum, atque in varias regni oras multos alios irruere Dominos acie infesta, cogitauit, statione urbis cum suis militibus deserta, recipere se in intimam Cinam. Quod facile potuit per commoditatem plurimorum equorum, quos ibi habebant, perficere. Secundo ergo vel tertio die post Augustinus, nullo repugnante, urbem regiam ingressus est, occurrentibus qui remanserunt cum multo comiteatu atque muneribus. Ita Augustinus, cum aliis Capitaneis comitibus suis, factus est Dominus regiae Urbis, totumque victoriae honorem fecit suum: etiam si enim hoc ipso tempore aduenissent reliqui praefecti, & multi e Nangoia, tamen inuenerunt omnia iam esse confecta.

Quabacondonus cognita hac secunda victoria, honorem, quantum potuit, Augustino detulit; tam multa praclare de eo aliiisque eius sociis Praefectis locutus, ut si vel una pars ex decem promissis eis contingeret, essent multo maiores, quam sunt, &

Augu-

Augustinus esset omnium in Iaponia primus. Iamque tanta nominis eius celebritas in aula & Iapone toto, ut in omnibus oculis & compitis sermo sit de eius fortitudine & præstantia, quod intra viginti dies tam ingens regnum sub imperium Iaponiæ subiunxerit. Omnes autem Domini eum prædicant beatæ attoniti ob existimationem nominis immortalem, hoc favore partam, & Quabacondonus subito ad eum, ut Victorem Domitorem Coraianorū, misit ei honoris loco macharam armatam & equum, quod apud Iapones summi honoris Symbolum est; atque hoc ipsum Nabunāga olim munus misit Quabacondono, si quando in prælio regnū aliquod expugnaret aduersus Moros. Atque ex hoc euentu non modò à Christianis, verum etiam ab ipsis Ethnicis, cognita est Dei Christianorum potentia, & Iapona sua prouidentia, nempe quod flagrante tanta persecutione suæ diuinæ maiestati placuit victoriam, totiusque belli istius generis, in Dominos Christianos transferre. Quare non dubitamus eos potentiores & illustriores fore, quàm vnquam fuerint.

Hinc factum est, ut nauis Cinensis in Iaponia hibernaret; occasione præsentia Patris Visitatoris non solum nobis magni solatium attulit, sed & omnibus Christianis, qui per tot horum discessum, in bellum cum Quabacondono eiusque Præfectorum, prorsus se desertos fore putabāt, si Pater Visitator in quo omnem fiduciam locarant, non remansisset. Sed apparet sanè singularis in nos Dei prouidentia & amor, quod præter rem voluerit nauem in Iaponia hyemare. Nam, cum Quabacondonus parta illa victoria constituisset reuerti in Scimo, stabat omnes quieti & tuti sub eiusdem Patris tutela; qui ubi intellexit eum Nangoiam ingressum, curauit eum per Ioannem Rodriguez fratrem & nauis Lusitanæ Præfectum saluari. Ut enim id faceret Meaco scripserant Christiani, qui in locum eorum, qui profecti sunt in Corai, successerant.

Fuitque gratum Quabacondono, videre Capitaneum maioris Lusitanorum, tot stipatum Lusitanis splendidè vestitis, totque militibus instructum venientem cum fratre Ioāne Rodriguez: petiitque à fratre, ut valeret pater Visitator? Num placuissent munera ad Viceregem missa? addiditque sibi placere, quod pater remiserit, deberetque ipsum fratrem cum illo manere. Rescribens porro ad patrem, in responsione magnum fauorem declarauit erga Capitaneum. Denique cum eum per horas duas familiariter detinuisset, cum magnis benevolentiae signis dimisit. Post rediit Capitanei frater Rodriguez, plus vnum mensem absentem

rursum sæpius alloqui cepit Quabacondonum, à quo semper beneuolè exceptus est. Postea ob inualetudinem rediit Nangasachum; qua re cognita Quabacondonus, sciscitatus est, quare non ibi, ubi ipse degeret, fuisset curatus? Respondit Iacuinus, eum, cum externus sit, opus habere aliis cibis & medicamentis, quam ibi haberi possint, & acquieuit. Ita factum est, ut per colloquia crebra, quæ ratione legationis habebantur, Quabacondonus indies humanior & affabilior euaserit. Nec tamen desideratæ nouæ occasiones turbatum & afflictionum, quòd certò constaret Quabacondonum dixisse, si felix esset exitus belli Cinensis, se mutaturum status, & Principibus Christianis assignaturum Coraianum & Cinense regnum, gentilibus dominis in ditones Iaponiæ eorum loco substitutis. Quæ sanè res cederet in ruinam & exitium totius Christianismi, nec enim Christiani ullum locum haberent, in quæ sese reciperent. Et quamuis Augustinus iam P. Visitatorem certior rem reddidisset, de permutatione statuum; Iacuinus verò Augustino scripsisset, Quabacondonum prorsus statuisse permutare Status Scimo, & consequenter Statum Augustini, Arimensem & Omuranum; idemque significatum esset Arimandono & Omurandono: tamen Deus O. M. misericordiæ suæ oculis dignatus est respicere orationes seruatorum suorum fidelium, qui eam ob rem in summo luctu & lacrymis iacebant, & subministrare hoc remedium. Coraiiani, ubi animaduertent regem suum cum abstractis copiis esse in tuto, maximam partem, quanto poterant commeatu secum sublato, in montes & syluas se abdidere, tantoque odio & indignatione in Iaponios exarsere, ut ne promisso quidem saluo conductu ex latibulis istis elici potuerint. Itaque Iaponij licet propugnacula aliaque loca munita in sua habeant potestate, tamen quia desunt eis homines, qui terram colant, & alia necessaria ad vitam suppeditent, necesse est omnia retro sublata referri. Ad hæc viæ publicæ ita obsidentur a prædonibus, & aliis, ut nisi Iaponij simul omnes in viam se dêt, ex improviso, globo Coraianorum, in syluis erumpentium obruantur. Præterea magno numero Coraiiani se recepere in vicinas insulas, unde multis ijsque grâdibus nauibus in nostras paruas & debiles, cum magno Iaponiorum damno, impetum faciunt, & multas hæctenus demerserunt. Quamobrem omnes Domini qui degunt in Corai scripserunt Quabacondono, necessarium esse, ut exercitus ad aliquod tempus non se loco moueat; ob pericula quæ, progrediendo longius, adirentur. His nouis Quabacondonus, etiamsi iam paratus esset ad iter Coraianum ad instituendam regni diuisionem, à proposito

firo reuocatus est, & beneuolentiæ plenas literas ad omnes dedidit, iussitque vt essent securi, se intra triennium nihil acturum demeritatione statuum. Itaque magno animi angore liberati sunt. Nam etsi non magna spes figenda sit in eius verbis, tamen confidimus eum saltem hoc anno nihil attentaturum. Quid postea futurum sit, solus Deus scit. E Iaponiis in Corai nunc versantur plures centis milibus, qui mandato Quabacondoni per totum regnum distributi. Augustinus agit in extremis oris Cinarum, sed quatuordecimo flumine tres leucas lato auulsæ sunt a regno Coraiano magnis abundât nauibus, & littora innumerabili hominum turba communierunt, successus belli prorsus anceps relinquatur & incertus. Neque scimus, an hoc anno Iaponij longius progressuri sint.

Hoc temporum statu cum Quabacondonus declarasset, se profecturum in regnum Corai, nisi tertia luna sequentis anni, uenisset, se semel redire Meacum, dum autem est in procinctu, Tonus quidam in regno Sassium impatiens tyrannidis tentare uoluit fortunam in hunc modum: Ingressus est cum suis regnum Fingense, & publicauit mandato regis Sassium se bellum mouisse, & omnes Dominos Iaponiæ in Quabacondonum coniurasse. Intellecta, vt omnes tam erant rerum nouarum cupidi, multitudine Fingenses se ei adiunxerunt, & subito munitiones Augustini & Taranosuche, putantes eas ab omni præsidio deserta inuasere. Sed qui intus erant abditi milites, omnes ad unum cum suo Tono ingressos contrucidarunt. Et hæc rebellio, sine nulla coniuratione aliorum capitum nitebatur, cum morte Tononi extincta est. Quabacondonus uero Fingum mox amandatum Acanodangium cum magna militum manu, vt reos castigaret, inter quos vnus fuit Tonus Christianus Insularum Amaculæ, & Catus Comotondonus; qui, uti facile credidit, & proprius Sassium mouit; vt negotium, parum sanè prudenter, uergeret in discrimen uitæ omnes illarum Insularum Christianos uocauit, & nos quoque in summam detrusit afflictionem, timens ne harum insularum Dominos Quabacondonus loco moraretur, in quibus magna nostrorum pars uersatur. Verum Patris legator confestim obuiam iit periculo, impetrando, vt Georgius Giansengindonus, qui Fingi uices gerebat Augustini, hoc negotium componeret cum Aconodangio, utque dictus Tonus Christianus in aliam ditionem se reciperet, suis terris Augustino relictis, ut sic remaneret cuidam eius filio, qui in Comaculæ morabatur Augustino. Et ut Georgius iste pius est & ardens Christianus, promptè uoluntati Patris est obsecutus, & Insule

nobiscum ab impendente hac calamitate liberata fuerunt. Post hæc Quabacondonus morari voluit Nangoia, quod nobis non fuit incommodum, & non leuem attulit consolationem.

Hoc ipso tempore Deus quoque nos non parum recreauit prosperis successibus Iusti Vcondoni, qui, vt alias scriptum est, eadem de causa eodemque die nobiscum exulare iussus est, etiam si ante triennium opera fratris Quabacondoni anno præterito defuncti, licentiam obtinuerat in quacunque Iaponia parte viuendi, modò in quinque regnis, dictis Guochinai, Meaco finitimis, nec sedem figeret, nec militarem rem tractaret. Quare Fascibu Chicofandonus trium regnorum Dominus recepit eum in regnum suum Canganum, viginti sex fascibus orizæ et attributis, adiuncto augmento hoc anno sex milium. Hic postea, cum eodem Domino in bellum Cantanum profectus, tam præclare se gessit, tamque egregia edidit facinora, vt Quabacondonus certior factus, non potuerit non eius laudes prædicare, & quamuis indicasset se nolle hominem etiam post tantas res gestas in suam conspectum venire, aut pristino statui restituere, aut eius opera & industria vt; tamen cum aliquando sermo de Iusto in eius præsentia incidisset, mandauit vt in conspectum suum adduceretur, & in gratiam reciperetur, & cum ille ea de causa contulisset se Meacum, iussit eum venire huc in Scimo, vt videri posset. Denique per id tempus, quo commoratus est Nangoia, in conspectum admissus est, quod in Iaponia signum est reconciliationis, eumque paucis verbis humanitate plenis est allocutus. Duobus autem diebus post inuitauit eum ad Sucian oiu, id est, ad certum bibendi ritum, qui tantum vñtatus est cum magnis & valde intimis Dominis: quod omnes restati sunt fuisse summi fauoris argumentum. Et licet adhuc nihil actum sit de assignando illi aliquo statu & dignitate, tamen magnam attulit omnibus voluptatem sola eius reconciliatio. nunc enim ei copia facta est vbiicumque locorum degendi, atque etiam familiariter cum Quabacondono tractandi. In hac felicitate sua ipse nihilominus tam pius est & religiosus, vt scripserit P. Visitatori, se maiore cupiditate teneri agenda vite priuate & a turbis remotæ, quam publicæ, & si posset, omne onus gubernationis in humeros non resumere: Sed propter coniugem, liberos, & cognatos. huic desiderio satisfacere non potuit, id tamen illum magnopere solabatur, quod diuina gratia omni periculo & afflictione liberatus esset.

Aliud quoque solatium Deus attulit nobis, nouo quodam prodigio,

digio, vel potius miraculo S. Crucis recens in ditione D. Sancij Omurandoni patefactæ, ea forma & modo, quo apparuere antea in ditione Arimensi, non sine stupore omnium: Id quod maius est, quod quo tempore Quabacondonus in hoc Scimo venturus, & nos omnes cum populo Christiano in summo luctu ob sublatas cruces & primarias domos à Patribus desertas, emimus, hoc miraculum in apertam lucem cum immèlo nostro gaudio, omniumque Christianorum in sua fide eximia confirmatione, productum fuerit. Septimo igitur Februarij huius anni die Veneris, in opidulo dicto Fucundo, tribus passuum milibus hinc disuncto, Christianus quidam Ecclesiæ vicinus, nomine Marthianus mandauit filio suo Simoni, vt arborem quandam alioquin fructiferam, quòd toto biennio nullos fructus reddidisset, & exareolante capisset, amputaret. Nomen arbori est chachinochi, quæ producere solet fructus rotundos non absimiles pomis, qui instar strarum sicuum in totum annum sicci conseruantur, suntque excellentes & communes, edunturque virides, maturi, & aridi. Cuius ergo dictus Simon hanc arborem in diuersas partes, ad conficienda ligna, secaret, diffusus est arboris truncus, & ex vtraque parte, prorsus vt contigit in prouincia Arimensi, quatuor cruces patefactæ sunt; binæ seorsim, vna alteri, maior minori incumbe cum suis brachiis, titulo, & pedibus, affabre factæ, & coloris candidum tamen lignum arboris esset valde candidum.

Inuentum hoc non fuisse humanum ab omnibus agnitum tantum propter coniunctionem vtriusque partis ligni, quando commentantur, tum quia ater color aliud lignum penetrauit ad consuetudinem vnius Realis. Mox vbi prodigium hoc apparuit, accurrerunt multi Christiani, & certiores Patrem Visitatore, qui arborum illius ditionis curam gerebat, reddidere. Is Patrem alio modo amandauit, qui facta diligenti inquisitione,prehendit rem se habere, vt rumore ferebatur. Cumque Christiani omnes manum in modum cuperent venerari dictas cruces, & festiuo ritu adorare; visum est Patri, ad cauendos rumores & concursationes populi, in loco decenti cruces esse recondendas, tantumque ostendendas Lusitanis, & D. Sancio Omurandono, qui ad eam adorandam multis suis equitibus venerat; qui incredibili læticia animi gestibus, nouum planè sibi indidisse animum, & imprimis, quòd patre cuiusset ei, non minùs honorare suæ ditionis Christianos, quàm antea annos duos in regno Arimensi simili apparitione honorasset. Reliquatæ sunt ambæ partes, vt iuuentæ sunt, in thecam Reliquiarum

donec, adiuuante diuina gratia, tum hæc tum illæ cruces Arimenses congruenti solemnitate honorentur & celebrentur. Similiter cæteri omnes Christiani, per Iaponiam dispersi, ex hoc prodigio & mirum in modum animantur, & planè coniecturam faciunt, & firmam fiduciam concipiunt, cum Deus hoc ipso tempore Quabacondonianæ persecutionis illas SS. Cruces patefecerit, fore ut eo magis exalteretur Crux Christi, & per totam Iaponiam colatur, ac in primis ut ditiores illæ, in quibus repertæ sunt, Arimensis & Omurana, etiamsi nunc maximè obnoxix sint periculo persecutionis, beneficio crucis factæ tectæ conseruetur. Vnde ex toto harum litterarum decursu liquet, nouellam hanc Ecclesiam similem fuisse his annis. Naui magnis tempestatibus agitata, quæ nunc secundum proram ita in undas demergitur, atque si à fluctibus absorbeat, nunc rursus celsis supereminet undis, atq; ita iter sanctæ Crucis, quam per Iaponiam prædicamus, prosequimur. Harum sanctarum crucum effigiem ad Paternitatem Vestram mittimus. Et quamuis in diuisione ligni particula brachii vnus crucis diuisa effecerit, ut proportionem suam non seruariat, tamen adhibita diligentia inuenta tandem est in manibus cuiusdam Christiani, qui eam, cum omnes reliquias arboris in terra relictas colligerent, sustulerat, quam cum P. suo loco restitui iussisset, euasit crux cum suo brachio bella & perfecta.

Non parum etiam nouelli Christiani in fide confirmantur, miris quibusdam operibus, quæ Deus inter ipsos operari subinde dignatur, ut dum beneficio votorum, penitentiarum, & orationum, quas faciunt, a variis morbis liberantur. Et ut ex variis Patrum epistolis cognouimus multi ægri solo potu aquæ benedictæ, ad quæ, peculiarem semper Iaponij affectionem habuere, varias infirmitates depulere. Alij deportati ad templum & S. Crucis pedes, dicta Dominica oratione, alijsve præstitis pietatis operibus cum vera fide, sanitati restituntur. Nonnunquam etiam contigit ut gentiles, ex Christianorum institutione eisdem remedijs vsi, salutem corporis subito recuperarint, & mox etiam animi, dum cum tota familia ad Christum conuertuntur. Alij etiam nuncupatione votorum, quicquid petiuere, obtinuerunt. Denique Ethnicis, cum vident energumenos (qui in Iaponia non desunt) solo medio reliquiarum, exorcismorum, & orationum siue à Patribus, siue ab alijs Christianis liberari, plurimum comouentur, ut veritatem religionis Christianæ intelligant, & Baptismo suscepto, sequantur.

In insula Sichi accidit incendi domum cuiusdam antiqui Christiani, qui in Oratorio suo affixam habebat imaginem *Equit. Virg.*

cum puero IESU, & ut erat domus lignea, cooperta straminibus de nocte ab inimico inflammata, tanta ignis vehementia confu-
grauit, ut vix homines flammam euaserint, cumque omnia res
cuncta essent in cineres, dum Dominus domus locum accommodatum
ad nouam domum excitandam, ecce in medio cinerum inuenit
tabulam integram cum omnibus suis ornamentis, & fumo tantum
aliquantulum tinctam. Quo casu tanta consolatione hominum
affectus est, ut statim cum imagine dederit se in viam ad quaerendum
Patrem, & corroboratus in fide, plus beneficio huius miraculi
lucratus est, quam amiserat domus conflagratione.

Vetula quaedam in prouincia Arimensi, cum haberet filiam
pater affectam, totam noctem consumpsit ante imaginem Salu-
toris, in orando Deo pro eius salute: filia vero cum eodem tem-
pore oraret ante imaginem sanctissimæ Matris, quam habebat
affixam in capite lecti, visa est ei imago e loco, in quo erat, disce-
dere, & se prosternere in ipsius pectus: unde cum maximam capere
consolationem, deprehenderetque se morbi angoribus liberam, mox
cepit inclamare matrem, eique rem totam percensuit: manens
tota sana surrexit. Ambæ deinde peregrinatæ ierunt ad Ecclesiam
Scimambaranam, omniaque narrarunt Patri, qui ad nos hoc
emplum describens, in eadem epistola addidit, multos ægros, in
quæ benedicte, sanitati restitutos: atque etiam Evangelij sancti
recitatione, quod speciatim contigit duobus puerulis, qui cum essent
in agone, eosque mater multis lacrymis Deo commendaret, & de-
ter, eius rogatu, Evangelium recitaret, & pro illis oraret, am-
secundum fidem eius sanati sunt; ipsaque mater confessæ est, eos
pisi supernaturaliter, virtute S. Evangelij, sanatos. Alia fuit, quæ
Christiana quidem erat, sed more Ethnicarum multis precibus
trigabat idola Chamis & Fotoques, aliisque superstitionibus
addicta. Hæc in infirmitate memor aquæ piacularis, vehementer
petiit eam sibi suppeditari: eamque magna fiducia bibit, cum
mo proposito, si renalesceret, instituendi vitam Christianam
na dignam; Dominus Deus eam exaudivit: conualuit, viuit Chri-
stiane & constanter in sancta fide.

Ethnicus quidam e regno Bungenfi (is qui suis calumniis ap-
regem causam dedit mortis sancti Ioran, & persecutionis excita-
ta in Christianos) decubuit terro quodam morbo, quo os & lin-
gua eius computrescebant, & tandem excidebant, quo & infelix
extinctus est. Hæc mortem omnes Christiani attribuerunt vindictæ
diuinæ, in eum propter medacia & cõuitia in Christianos perulsa
iactata grassanti & in sua religione non parum sunt confirmati.

Alius Ethnicus, cui rex Bungenſis assignarat aream, in qua Ecclesia noſtra fuerat, cum vellet ibi ædificare, monitus eſt à quibuſdam, videret quid ageret, ſteſſiſſe eo loci Eccleſiam, non immunẽ fore ab vltione diuina. Ille nihilominus, contempto conſilio, domum excitauit: Sed vbi eam incolere cæpit, breuiſſimo tempore quinque homines in ea deceſſerunt: quo euentu perterrefactus, aliõ commigravit. Sed paulo poſt, veritus ne ob animi abiectionem à gentilibus haberetur ludibrio, in eam repedaui: & paucis poſt diebus certa quadam orta contentione primogenitus eius filius jugulatus eſt. Sic malo ſuo ſapientior redditus, tandẽ prorfus domum deſeruit. Cui alius gentilis, volens experiri fortunam, nõ multo poſt, ſucceſſit, ſed intra paucos dies lepra percuffus eſt. Quare deinceps vacua omnino remãſit, nullum inueniẽs habitatorem: hocq; exemplo didicere Chriſtiani, in quãto honore deinceps templa habenda ſunt.

In Tacata Bugẽſis regni erat eques Ethnicus Camõdonus, valde deditus cultui idolorũ Chamis & Fotoques, domũq; reſertam habebat idolorũ ſtatuis, multã autẽ pecuniã erogabat in pauperes: huius Dæmõ ſuo modo fauere cepit, nepe obſidẽdo aliquot, & occidẽdo vxorẽ, duos filios, & aliquot alios in domo eius; at miſer ille nõ ceſſabat ab eorum cultu, vt iratos Deos placaret. Aliã vxorẽ duxit, ſororẽ cuiuſdã Chriſtiani, nomine Andrea; Dæmõ redit, maſtat tres eius feminas ſeruas, vxorẽ affligit peſſimẽ, indies magis magiſq; lægueſcẽtẽ. Viuebat enim rota quali attonita & perterrefacta terriſculamẽtis & ſpectris, quæ Dæmõ ei objectabat. Hic ergo agẽs cũ cõſanguineo ſuo Ethnico, admodum querebatur de ſuo Chamis & Fotoques, quod quo ſtudioſius eũ coieret, hoc peiõ ab eo remuneraretur. Qui reſpõdit, ſe intellexiſſe, Lucã Chriſtianiũ Tacarẽſem habere efficaciã remedia pro iis, qui à ſpiritib; diuexantur, ſuaſitq; vt de ea re loqueretur cognato ſuo Andrea, qui remediũ facile poſſit à Luca impetrare. Cũ ambo iuiſſent, Lucas eis dedit thecã reliquiariã, cõmẽdauitq; Andrea, vt collo infirmẽ appenderet, & pro ea ſimul oraret. Ingreſſi domum, Ethnicus ille periuit thecam experiendũ cauſa adhiberi ſerua; obſeſſa: vbi adhibita eſt, mox dæmon ab ea reſeſſit, & ſana facta eſt. Hanc vim ineſſe reliquiis videns Camõdonus, thecam quoque appendit collo ſua; coniugis, & ſubitõ ſanitati reſtituta eſt. Quo miraculo commoti non dubitarunt ſe aggregare Chriſtiano capti, & ab eodem Luca, poſt auditos aliquot ſermones Catechiſticos, ambo cum tota familia ſanctiſſimis baptiſmi aquis: è faucibus dæmonis vindicati ſunt. Et Camõdonus mox Vul-

cano luculento tradidit omnia idola, & chartas supersticioſas
coniuxque eius ita piè affecta fuit erga thecam reliquiarū ſacra-
rum, vt Domino reddere noluerit. Poſtea hæc ipſa femina, cum a-
liquando eandem thecam applicuiſſet tātūm cuidam ſeruꝝ ent-
gumenæ, non tamen è manibus dimiſſiſſet, dæmon conſeſtim ſu-
gam capēſſiuit. Paulus verò Camondonus non multo poſt Bun-
gum ad ſalutandos Patres abiit, quibus, vt & aliis Chriſtianiſ, co-
ram hanc hitoriã recensuit, & deinceps valde firmus in fide per-
manſit.

In eodem regno Bungenſi erat quidam Eques honoratus
ſenex, optimi Regis Franciſci olim Secretarius, quem Rex ma-
tis rationibus vix tandem inducere potuit ad complectendā
Chriſti religionem: & baptiſmum recepit potiùs Regi place-
neceſſitate, quàm pia ſua voluntate. Vnde poſt mortē Regis, in-
choata iam perſecutione, rediit ad gētilitios ſuos ritus, oration-
que & eleemoſynis conciliauit ſuum Chamis & Fotoques. Sed
nica filia eius Chriſtiana inſigni pietate femina cōtinenter inſi-
re cepit, vt reſipiſceret, nec ſinem precandi, licet ille moleſtiſſim-
ferret, faciebat, Deo que illum cōmendandi. Cū verò idem
pex peregrinationis cauſa poſtea ſe conferret Meacum, vt religio-
ne voti, idolo Chamis & Fotoques facti, ſe ſolueret, noctu que
dicem rerum, quas facere deberet, annotaret, apparuit illi magis
eum ſplendore beatiffima Virgo Maria, & quaſi impoſ mentis
ctus eſt; & famuli rem notantes exiſtimarunt eum humani aliquo
paſſum, ſed ille colligens ſeſe ruruſum eandem cōſpexit, & motu
uanuit ipſe autem vehementer ſe ſenſit commotum & turbatum.
Quare confugit ad preces, commendat ſe Deo, ſupplicat humiliter,
ſi viſum ſit verum & ſalutare, vt dignetur illud confirmare,
ſuam voluntatem declarare. Nocte inſequenti candela iuxta eam
accenſa ruruſum eadem ſpecie Beata Virgo homini ſe viſendā
tulit, & tunc ſenſit cor ſuum emolliri, in eoque accendi debi-
rium vitæ ſecundū Chriſtianas leges inſtituendæ, & rem totam
filix parefecit, quæ ſummo affecta ſolatio, cepit eum cohortari
ad faciendā Confessionē Patribus, qui iam Bungum peruen-
rant: perſuaſit quoque vt totam hebdomadam in ieiunio tra-
ceret, ſimulque orationi & penitentix vacaret: Ante abitum, ab
huc ieiunis capere filix & famulis eius varia offerri viſa, nunc
ſpeciem B. Virginis, nunc Chriſti Domini vel angeli reuerentia
idque cōtinenter per multos dies; ſic vt re ſermonibus diuulgata
multi partim Chriſtiani partim gētilis eò confluxerint, vt viſi-
nibus illis fruereſentur. Patres animaduertentes alienum eſſe a cō-

suetudine Dei, visa eiusmodi omnibus reddere conspicua, ceperunt de rei veritate addubitare, nec indagare poterant rationem, cur tam crebrò & tam continenter ista apparerent. Quicquid sit, Senex ille seridò conuersus est, crimina sacerdoti detexit, penitentiam fecit, exemploque suo multorum Christianorum animos erexit, qui æstu persecutionis penè exaruerant, & multo magis bonos constabiliuit; ac plurimis autor fuit, vt deserto Ethnicismo, ad Deum eiusque matrem conuolarent. Ac Dominus Deus, qui recentes hos Christianos & gentiles tractat more infantium, ex his apparitionibus magnū collegit fructū, vt dictū est. Nā vno anno post hoc visū Būgi baptismi aquis lustrati sunt plures mille quingentis gentilibus, & duplo plures, qui lapsi erant, in pedes erecti, ac deniq; omnes Christiani fortiores & firmiores in fide euaserūt.

In quodam loco Arimæ, dicto Mie, sexagenaria anus pertinax, ceteris omnibus iam ad Christum ibidem conuersis, cum noller baptizari, obsessā est à Satana; dictisq; suis & factis horrificis cognatos suos valde affixit, quid facerent: obnixè rogabant eam, si quando ad mentem redibat, vt Christiana fieret; nec frustra. Nam semel magna contentione expetebat baptismum, dum autē quidam abeunt vocatum Patrem, Dæmō solito grauius eam torquere cepit, vt non longè videretur abesse à morte. Cū autem Patrem præsidē esset, nec putaret prorogandum baptismum, eo ipso temporis puncto conclusum est esse baptizandā: diuināque adiuuante gratia non solū ipsa mox sibi reddita est post tactas vndas, verū etiam immundus spiritus ab ea recessit, & paucis post diebus vnā cum consanguineis magna deuotione ad visitandam Ecclesiam agendāque Deo gratias conceksit.

Multa alia de variis Energumenis scripserant Patres, quæ breuitatis causa omitto. Id constat, permultos ex iis, qui se Christianæ religioni aggregarunt, occasione energumenorum primū ad conuersionem permotos fuisse, cū coram viderent eos beneficio catechismi, reliquiarum, & precationum, à Christianis à tam tetra bestia liberari.

His operibus, aliisque pietatis exercitiis, quæ diuina bonitas hoc tempore suggerit suis fidelibus, etiam si Patres delitescāt, nec tantum præstare queant, quantum vellent, mirum in modum proficit & augetur Christianæ religionis status, videnturque Deus colligatas retinere manus Quabacondoni. Nam etsi neque in fidei propagationem, neque in Patrum restitutionem consentire velit, tamen crescit in dies & Christianorum deuotio, & Ethnicorum conuersio, & Patres remanēt in Iaponia cū Collegiis, Se-

minariis, domibusque, de quo non modò Gentiles, sed etiã Christiani obstupescunt. Verùm tot fiunt penitentia & disciplinae que ad profusionem sanguinis, vt mirum nõ sit illas, cum meritis & sanguine Christi redemptoris nostri coniunctas, tam salutaris effectus producere. Certè si Europæi oculis vsurparent diuersiones, quæ fiunt in his regionibus, non dubium, quin stare non possint. Multis enim in locis ne femina quidem est, quãuis nobilitate nullus eques, licet primarius, qui non aut palam aut secretò disciplinam crebrius faciant vsque ad sanguinem. Quod vt particulatim magis intelligatur capita, aliquot adjungam, ex literis diuersorum Patrum collecta. In epistola cuiusdã Patris, data Arie, sunt hæc verba: Quadragesima tantus fuit deuotionis ardor, vt quoties viginti vel triginta per vias publicas se ad sanguinem affligerent. Die autem Veneris erat plures centum. Omitto eos qui absolute Cõcione de Passione, post salutatione Angelicã in se defauebant, quorum numerus iniri non potest. Nam tunc neque senes licet deuexa ætate, neq; feminae quantũuis illustres & vetulae, nec parvuli sibi pepercerunt, maculas suas leues proprio sanguine diluerunt. Et est inter hos vir octogenarius, qui quotidie disciplinae acleo configit se cruci.

Alius Pater Scimambara in hunc modum scribit: Per Quadragesimam etsi nos delitesceremus tam crebrae erant flagellationes vsque ad profusionem sanguinis, vt necesse fuerit eas temperare, decretumque est, vt tantum fierent noctu, maximè Scimambara, quò multi Ethnici aliunde confluere solent.

Alius Arima ita scribit: Inuenio multos Christianos, è primariis, qui Arimæ degunt, qui exposita vitæ suæ ratione, mihi affirmarunt se, à tempore inchoatæ persecutionis, ad multa opera obstrictos voto, alios vt quotidie vnã faciunt disciplinam, alios vt ad hanc intentionem quotidie recitent vnũ Rosarium. Alii quoq; vt ter quaque hebdomade ieiunent, & semel disciplinã adhibeant. Multos inuenio paratos ad mortem nobiscum perferendã, si Quabacondonus persecutionem prosequatur.

Domina Maria Arimondoni socrus, femina valde illustris, fæpius hyeme superiore post auditum Sacrum Missæ, in summo frigiditate densisque niuibus nudis pedibus profecta est ad B. Virginis ædem in Chiraoca, ad quem locum, longo itinere à propugnacula disiunctum, non nisi transmissis variis riuulis peruenire potuit. Tota verò Quadragesima ieiunauit nulla vnquam facta collatione vel cænula, & ter quaque hebdomade flagro corpore pusculum crucifixit.

Non minor Christianorum pietas eluxit in faciēda confessio-
ne peccatorum. Tantus enim est confitentium numerus, vt si Pa-
tres continenter eis aures præbere vellent, tamen eorum deside-
rio fieri satis non posset; valde enim afficiuntur ad iterandam sa-
pius confessionem. Si autem commoditas esset audiendi omnes,
non prætermissis iis, qui sunt, obligati saltem semel quoque anno
confiteri, multo frequentiores essent Confessiones, ob singularem
eorum ad hoc Sacramentum affectionem. Verum, si habenda ra-
tio eorum est, qui saltem semel in anno tenentur confiteri,
frequentationem illam omittere necesse est, maximè cū infirmi,
à quibus vocamur, negligendi non sint. Vnde Pater quidam,
vni ex iis qui dant operam linguæ, alteri P. in subsidium mis-
sus per Quadragesimam, post reditum scripsit hæc verba: Tot
fuerunt Confessiones hac Quadragesima à me auditæ, vt licet
quotidie octo vel nouem horas in hoc labore ponerem, nūquam
tamen potui omnibus satisfacere, qui aduenerant. Ex iis autem,
qui mihi vni audiendi supererant, & audire ob distantiam locorū &
temporis angustias non poterā, fuere quadringenti. Id verò im-
primis admiratione dignum est, videre tantā puritatem animorū
in iis, qui ad mensam cælestem accedunt, quod etiā si non faciant
nisi bis vel ter in anno, tamen vix vnus è ducentis inuenitur, qui
peccato carnis se contamineat; & ipsi cū quodā horrore aiūt, esse
intolerabile, eos, qui diuino hoc epulo vtuntur, inquinare se eius-
modi peccatis. Rursum alius P. Arima sic scribit: Patres duo, qui
hic versamur in Ecclesia Arimensi & opidis vicinis, ab octobri
mense vsq; ad Iulium plusquam 5000 hominum confessiones au-
diuimus; & octingentis eoque pluribus sacram Eucharistiā por-
reximus. Et licet eam plures experierint, non tamē solemus his
nouis Christianis statim aditum ad rem tam diuinam patefacere,
nisi prius rectè instituti sint, & probè intelligant huius Sacra-
menti excellentiam.

Alius P. ita scribit: Ab exaōto Octobri, vsque ad præsentē diem
16 Iulii, si ratio numeri habeatur, errata sua apud me plus minus
quatuor milia hominū expiarunt: tantoque ardore ad ea confi-
tenda feruntur, vt ex iis, qui ex longinquis regionibus veniunt,
vno die aliquando simul quadraginta audiendi fuerint. Ad infir-
mos æquè accersimur, ac si non exularemus. Publicè quoque di-
uerberationes aliàsque pænitentias more consueto faciunt.

Alius trium mensium spacio, circum Nangasachum in opidulis
& villis, bis mille eoque plures Confessiones excepit.

In ditone Omurana P. quidam, à Septuagesimo vsque ad
Festum

festum Apostolorum Petri & Pauli, plusquam tribus millibus ad
res præbuit. Ac denique omnes alii patres, qui degunt in his Re-
sidentiis, biennio hoc, maximo peccatorum numero beneficium
absolutionis impenderunt.

Iam non inferior fructus constitit in hominum conuersione.
Nam ut supra dictum est, his duobus annis amplius duodecim ge-
ntium milia Christianis aquis lustrata sunt. In ditione siquidem
Atimana, quam recēter Dominus Protasius recuperauit, ter-
mille homines, qui supererant, ouili pastoris Christi se aggrega-
runt. In Omurana uerò prouincia in opidis, terræ Firandenti-
nitimis, annumeratis iis, qui recēter sedem ibi suam fixerant, be-
nifici Sacramento muniti sunt bis mille. Nangasachi, plura
mille. Bungi, mille quingenti, & supra. In Conculcia, quæ est
vna ex insulis Amacusa, quæ ante quatuor annos primū fidei be-
nificem aspexit, ex reliquiis gentis, octingenti se sacris aquis ablu-
erunt. In prouincia Meacensi à Patre Organtino eiusque sociis
plures trecentis ad Christum adducti sunt. In variis item mi-
nionibus amplius quàm mille. Ut omittam minorem numerum
in aliis partibus baptizatorum. Iam si vellemus describere con-
uersiones particulares, nunquam finem faceremus, tantū atten-
dam pauculas. Prima, ut dictum est, contigit Bungi, quando oc-
cassione illarum Apparitionum multi mortales veritatem ag-
nouerunt. In ora ditionis Omurana circum Firandum erant lo-
ca quædam, ob inopiam operariorum, valde inculta; nam vnicuique
Pater ibi degens, supra tria milia hominum curæ suæ commissa
habet, eorumque Confessiones excipit. Quare & multi ibi erant
Ethnici, qui nihil cognouerant de nobis. Bonzii interim labora-
bant, non solum ut illis concionarentur, verum etiam ut Christia-
nos, parū adhuc rerū diuinarū gnaros, peruerterēt. Hoc resciscit
Pater eis curandis destinatus, rogauit Dominum Sancium, ut no-
minaret duos, qui suo loco remedium aliquod huic malo affer-
rent; nominauitque duos pios Christianos, eis commendans, ut
sibi catalogum conscriberent omnium gentilium atque etiam Chri-
stianorum in fide nutantium vel languescentium, ut auxilio eis
esse posset. Postea D. Sancius iturus Meacum, isthac transiit, in-
telligensque esse ibi concionatorem sectæ dictæ Icoscius, statim
curauit eum à medio tolli, dicens Officialibus suis, se nullum in
sua ditione habere velle gentilem, seque grauer castigarurum,
qui à suscepta semel fide Christiana recessissent. Quæ verba ran-
tum pondus habuerunt in eorum animis, ut omnes qui se cul-
pæ alicuius reos agnoscerent, aut adhuc gentiles essent, supplices
venerint

venerint ad Patrem & dictos Officiales, rogatum, vt locus esset misericordiae. Ducensque secum Patrem, praedicationis causa, ceterum supra mille, nullo Ethnico amplius superstite, prioris vitae scelera diuinis, aquis demerserunt. Christiani quoque lapsi, surrexere, & iniuncta debita paenitentia à Patre, Deo & Ecclesiae sunt reconciliati.

Idem D. Sancius, ad petitionem P. Rectoris Omurani, praestitit rem admodum salutarem & fructuosam toti Christianitati suae ditionis. Nempe certas leges & quasi capita edidit ab omnibus subditis obseruanda, mandauitque officialibus, vt magno studio illa exequerentur; Sebastiano autem fratri suo potestatem dedit, iudicandi de omnibus erratis, quae contra dicta capita à subditis committerentur; quae ferè omnia pertinent ad obseruationem diuinæ legis, & Ecclesiae sanctae patrocinium. Et certè feliciter omnia, sub Sebastiano, qui totus à Patribus pendebat, successere, usque dum in bellum Corai cum aliis profectus est. Erant enim multae turbationes eius studio consopitae, concubinarij plurimi, legitimi Matrimonij vinculo deuincti, & desertores suis coniugibus restituti, & alia id genus.

Non parum quoque rem Christianam promouit Confraternitas in propugnaculo Omurano instituta, in quam se aggregarunt tria sodalium milia. Habet illa leges quasdam admodum salutare & vtilis. Conueniunt quolibet die Dominico, nunc in aedibus nostris, nunc in aliis locis commodis, & de rebus pijs religiose tractant & colloquuntur. Magnus ex ea re consecutus est fructus. Et si vellemus speciatim referre, quot bona opera facta sint, quotque malis praesens remedium allatum huius cætus beneficio, æquo longius epistola excurreret.

In ipsa Omura contigit, famulum quendam nostrae Domus ministerijs adscriptum, & postea ob delicta quaedam dimissum, investigatione daemone in deliberationem venire de iniiciendo igni in aedes, in quibus Patres causa Quabacondonianæ persecutionis latitabant, ac tandem nemine animaduertente, iniicit. Nec ante ignis à nostris conspectus est, quam tantas accepisset vires vt extinguere amplius non potuerit. itaque breuissimo tempore omnia aedificia nostra, quamuis multa & bona, cum omnibus rebus nostris, quae in iis erant, prorsus conflagrarunt. Et patres non habuerunt locum, quo se reciperent. Qui casus Dominum Sancium eiusque consanguineos vehementer afflixit, maximè quòd tunc cognoscere non potuerit, vnde ignis ille exortus sit.

Peruersus verò adolescens, non contentus hoc facinore,

tentavit & alias domos cum templo, propugnaculo vicinas, incendere, sed hinc patefacta est eius machinatio, (fuit enim à quibusdam Christianis in itu & reditu post ignem iniectum conspectus) statimque, antequam nocere posset, à quibusdam repressa. Dominus autem Sancius incendiarium mox apprehendi mandavit, sed cum ille fugam capesseret, in tumultu illo hominum eum sequentium, miserè fuit globis ferreis traiectus, & mactatus. Dominus Sancius eiusque consanguinei condolentes Patribus, et valde distinerentur operibus à Quabacondono imperatis, commoverunt nobis aedes nostras reedificari. In qua re cum operum suam omnes Christiani magno ardore præstarent intra dies quadraginta omnes sunt absolutæ, & quidem prioribus maiores & meliores.

Cum Pater Visitator in profectioe Meacensi iter haberet per ditionem Isafai, & Riofogi, sua præsentia sermonibusque homines illos valde commovit. Unde cum postea ablegatus esset quidam P. eò, trecenti quinquaginta Christianis mysteriis initiati fuere: inter quos erant totius populi viri principes; ceteri vero omnes ad idem institutum valde affecti relictis sunt, & nisi minister Quabacondoni & Iacuii deterrerentur, iam Christo cum Domino suo colla subiecissent.

In ditione quoque Finsiscu, quæ est Riofogi, multi iam erant ad idem comparati, exemplo eorum, qui iam baptismum percepserant, si Meaco non fuisset allatum edictum, de tollendis Crucibus: imò ex eadem ditione primarius quidam Tonus advenit, qui ante suam profectioem in Corai, perit Sacris aquis expiari; venere & alii multi nobiles, qui voti compotes facti sunt.

In loco quodam Gotanæ terræ fuit vir primarius gentilis, qui multum cogitationibus mentisque terroribus diuexabatur, & licet magnos sumptus faceret, tamen à Bonziis & Magis, illis non liberabatur. Hic ut intellexit, Christianos abominari superstitiones, & nihili facere Leges gentilium, cepit agere cum quibusdam de suscipienda fide Christiana, & licet Dominus eius, propositum illius obsisteret, tamen inuenit modum impetrandi Licentiam. Venit eò Pater cum fratre concionatore; doctrina Christiana tradita est, sacris laticibus capita submisere 82. homines illius loci, in quo antè erant tantum duo Christiani, anus nempe cum vno puerulo, qui omnes instituebat in orando. Anus autem illi, ut primùm Patrem conspexit, ad pedes eius se abiicit cum tanto solatio, ac si vidisset angelum de cælo, & facta confessione, magna voluptate affecta est, quod omnes eiusdem loci homines

vide

videret ad Christi gregem adiunctos.

In alio loco puer quidam gentilis, dum cum aliis pueris Christianis, perdiscendæ artis scribendi & legendi causa, ad templum, in quo erat Pater, accedit, ita ad Christianam religionem affici capit, ut domum regressus à suis parentibus peteret, ut liceret sibi esse Christiano: quod non solum impetrauit, sed baptizatus, autor fuit utriusque parenti, ut idem facerent. Quorum, partim exemplo partim colloquio, permoti duo, consanguineus alter, alter vicinus, tandem triginta eoque plures illius pueri beneficio, desertis idolis, ad verum Deum baptismo suscepto conuersi sunt.

Alius flagrans cupiditate audiendi doctrinam Christi, sed reformidans suum Tonum, quasi larvatus, ne deprehenderetur, se in cæcum auditorum ingerebat; tantumque breui profecit, ut non solum piaculari lymphâ perfusus sit, sed etiam Patrem à re Christiana alioquin valde alienum in suam sententiam traxerit, deinde etiã matrem, & vxorẽ, eiusque cognatum, & fratres aliquot, sic ut quindecim, vel viginti, sordes animi purissimis aquis nostris absterferint. Multa alia varii Patres scripsere, quæ ne sim longior præmitto.

De missionibus hoc biennio institutis, breuitatis studio, pauca quædam congeram. In prima, quæ iussu Patris Visitatoris ab vno P. & fratre facta est ad visitandos Christianos Amanguccianos, inuentus est eques Christianus paulo ante persecutionem excitatam baptizatus: qui affirmabat, se à tempore suscepti huius sacramenti nullum Patrem vidisse, lectione tamen libellorum quorundam de doctrina Christiana, aliisque rebus piis, ita se ad vitam Christianã affectum, ut Patribus paratus sit, nisi obstitere Quabacondonus, attribuere sedem in præcipuo propugnaculo Morindoni. Idem Meaci effecit, ut alius quidam vir primarius, & diuinis sermonibus aures commodauerit, & veritati, sacris nostris susceptis, locum dederit.

Pater plus minus mensẽ vnũ Amanguccii commoratus, confessiones omnium Christianorum, qui eò ex diuersis partibus confugerunt, audiuit. Magnaque inibi fuisset facta hominum conuersio, si potestas data fuisset, occultè autem quadraginta octo tantum mortalibus beneficium salutaris aquæ præstitum. Sed & alia non parui momenti ibi acciderunt, quæ breuitatis causa omitto.

In altera missione duorum Patrum, duorumque fratrum Iaponensium, ab eodem P. Visitatore Bungum directã, tantus fuit concursus hominum utriusque sexus, confessionis visitandorum

rum

rumque Patrum causa aduolantium, ut toto anno, quo ibi diu-
fati sunt, videretur perpetuum esse Iubilæum; neque dici potest
quantus fructus consecutus sit apud omnes, firmos & infirmos
Christianos, etiam apud gentiles ab idolorum cultu ad veri De-
cultum deductos, totque & tam mirabiles casus inciderunt,
propriis annuis opus habere videatur. Iamque totum regnum in
affectum est, ut depulsis persecutionis tenebris, citra ullam dubi-
tationem Lucem Evangelicæ veritatis sit aspecturum.

Tertia missio fuit P. Organtini, & fratris Leonis Iaponii, in-
terim dum Meaci hæserunt. Nam excursio nibus suis & solati sum-
& ad constantiam erexerunt animos omnium fidelium, qui vari-
in locis illarum partium versantur. Frater autem longius pro-
gressus ad regna remotiora, peruenit ad regnum Mino & Quaba-
vbi magnæ consolationi fuit Christiano gregi, & ducentos gen-
tiles gurgitibus sacris baptismi immerfit: exceptis iis, quos Pater
immerferat Meaci. In regno autem Mino reperit nobilem equi-
tem, nomine Aloisium Chasuchedonum, (qui fuerat strategus le-
sti & perquam familiaris) in fide Christiana valde constantem. Quo-
cum vnâ cum Iusto exilio multatus esset à Quabacondono,
gratiam à nepote Quabacondoni ob eximiam suam virtutem
ceptus est. Hic nepos est Dominus bonæ partis regni Mino, &
loisium, cui attribuit vectigal annuum, in magno precio habet
vnâ cum cōiuge Catharina æquè pia & Christiana. Et certè vide-
tur Deus illum in hoc amandasse regnum ad solandos & adiu-
dos Christianos, qui tum ob omnium rerum inopiam, tum
Patrum absentiam, erant in magna desolatione. Nam hæc
rum eius exemplo tum auxilio sapissime supra modum sunt
focillati; maximè autem Catharinæ vxoris, quæ ut minus occu-
pata, crebrius ad se pauperes euocat, stipem confert, animas
biles, solatur afflictos, quaque dominica multis egenis prandium
subministrat, aliisque operibus piis cum magna ædificatione
subuenit.

In eodem regno Mino est quidam Eques, nomine Siluester So-
ranotuche, de cuius conuersione & feruore alias scriptum est. Hic
etsi à Quabacondono exulare iussus est, propterea quod filio Na-
bunangæ Gonfongio operam dedisset, (qui & ipse ob discordiam
multas cū eo habitas exul erat) tamen non omnino è gratia Qua-
bacondoni, qui subinde eius mentionem faciebat, exciderat. Ita-
que ab amicis ei consultum est, ut data occasione Meacum veni-
ret, & se illi conspiciendum præberet. Venit autem per id tem-
pus, quo P. Visitator eò aduenerat; cumque Quabacondono
ict

fieri haberet in Ouari, ille instar exulis, obsoleta & lacera veste amictus, in loco quodam eminentiore se collocavit, vnde videri posset. Quabacondonus locum transiens mox hominem agnouit, ad se vocavit, allocutus est amicum, dicens se condolere eius inopia, mandavitque ut daretur ei equus, se velle eum habere in aula sua, comitaretur in Ouari, vbi constituit, ut ei assignarentur bis mille fascies orizæ, quæ res magnam lætitiã attulit omnibus. Nangasachum deinde veniens cum Quabacondono cum Patribus conuersatus est dies octo, dixitque se cogitare de excitando templo in loco, quem Quabacondonus ei assignarat, vti fecerat in Mino, vbi alias vixerat. Qua occasione Christiani in dicto loco ceperunt respirare, & animos surrigere. Nam ante aduentum Sylueitri subiecti erant cuidam Domino gentili, qui Ecclesiam nostram conuerterat in fanum idololatri, cum & Christianos grauius affligebat: & porro grauiora passi fuissent, nisi virtute Constantini, de quo in aliis annis scripsimus, seruitute liberati fuissent. Verum omnes egregie animati ab hoc bono senex, qui eos conuertit, & baptizauit, in cursu pietatis perseuerabant, & cum patientia magna certaque fiducia diuinum auxilium de cælo præstolabantur. Ac Dominus noster, qui erga hos novos Christianos singularem suam demonstrat prouidentiam, totos solatus est cum hoc nouo Quabacondono, qui (vt antè dictum est) nomen Domini totius Iaponiæ obtinet. Nam cum superioribus diebus in regnum Ouari concederet, secum duxit quendam equitem Christianum, dictum Scioicosmo, antiqua virtute virum, & alium item Christianum, nomine Ichendataacondono, qui aperte huic Domino confessi sunt, se esse & mori velle Christianos: & quoniam Quabacondonus è Iapone profligaret Patres, fortè ipsum grauatè terre, quòd in aula sua versarentur, & si ita sit, petere se potestatem aula excedendi. Sed respondit dictus Dominus, se non impedire, vt Christiano more viuant, nec opus esse, vt ea de causa aula excedant. Et Ichendatangondono, quia erat vir præstanti virtute, addixit octo millia fascium orizæ, alteri verò dedit sexcentos, cuius colloquio plurimum delectabatur ob canitiem hominis, & singularem prudẽtiam. Cum autem vellet augeri eius redditus, Deus inspirauit, vt ei assignaretur ille ipse locus, dictus Fanamaca, in quo viuebat Constantinus cum supra dictis Christianis. Atque ita liberati sunt à iugo illius gentilis penè intolerabili, & Dominum acceperẽ tanta virtute præditum, qui potius Patris quàm Domini nomen vsurpabit. Hac re incredibiliter recreati & consolati pauperes illi Christiani, actis Deo gratis, subito idola sua

igni absumpserunt, & Ecclesiam restaurarunt. Et quia hic Eques familiaris noui Quabacondoni Domini Iaponiæ, speramus tempore hinc magna præsidia.

Sunt & aliæ missiones minores institutæ, vt fuit illa fratris iustidam ablegati in Cicungo, vbi intra paucos dies centum circiter & quinquaginta capita piacularibus aquis tinxit. Verum quia nua ista nimium excrescunt, omiſſis missionibus veniam ad Seminarium, vt V. Paternitas intelligat, quid ex institutione alumnorum sit expectandum. Certè magnam omnes de se futura frugem promittunt. Nam, (vt taceam ea quæ alias de iis confectum sunt) hoc biennio, qui literis operam dant, magnos progressus habere in perdiscenda lingua latina, & summo opere affici capere erga illam, sicut nonnulli, iuxta cuiusque inclinationem, etiam alia exercitia, vt pingendi, laminas æreas secandi & incidendi, exprimendas imagines, quas artes & facile assequuntur, & facillime imitantur, vt minimè dubitemus, V. Paternitatem plurimè recreandam, si aliquot eorum opera viderit. Mira quòque facilitate condiscunt digitis pulsare omnis generis instrumenta Musica. Nam post reditum quatuor Dominorum Iaponensium, nunc de Societate nostra sunt, breui tempore artem omnem perfecte assecuti sunt, vt harmoniam eandem efficerent, quam ipsi, qui in Europa multo studio didicerant. Nihilominus videntur nostra Musica, quia assuefactas habent aures ad propriam, videntur dissona; ita nobis illorum. Et imprimis magis afficiuntur sambucam & similia instrumenta, approbantque vsu organorum in diuinis officiis. Feriis natalitiis, cum Rector Seminarium pro consolatione alumnorum & latinæ linguæ exercendæ causa ordinasset, vt actione aliqua Natalitia Christi, mixtis Iaponico idiomate intermediis, præsentaret, id tanta dexteritate & grauitate fecerunt, vt multis excullerint lacrymas. Et qui in Europa huiusmodi viderant, confessi sunt, hos iuuenes Europæis minimè inferioribus in agendo. Iaponiis res ita placuit, vt videretur sibi in altera vita. Vnde apparet, quanta sit expectatio de iis qui aliter in Seminariis, quorum numerus cum potuerit augeri, (vt ordinatum est) suppeditabit copia operariorum, parochorum, sacerdotum pro Iaponicis Ecclesiis. Vnde non dubitamus sue civitati magnum afferri solatium, quando videret, quam utiliter collocata sint summa illæ impense in hæc seminaria tam remota. Et, vt quæ cedant in salutem totius Christianitatis illius, & in proximam nouellorum fidelium ædificationem.

Iam verò post aliquantam Persecutionis quietem & tranquillitatem

tate, de qua haec tenus egimus, ecce noua ex improviso in his par-
 tibus Scimanis oboritur tempestas, eaque priore maior & pericu-
 losior. Nam Quabacondonus, victoriis Iaponicis elatus, non satis
 habuit, ex infimo vitae statu, ad Summum dignitatis conscendisse
 fastigium, sed etiam, instar Nabuchodonosoris, diuersas literas
 dedit ad Reges & Principes vicinos, cum mandatis minarum ple-
 nis, vt se pro Domino agnoscant; ni fecerint, se funditus eos dele-
 turum. Ex hac inaudita arrogancia, & immanitate tyrannica, tum
 alia mala, tum hoc consecutum est: Portus Nangalachanus inde
 ab anno vno gubernatus erat a Christianis, populi totius capitibus,
 his occasione quadam Quabacondonus substituit duos gu-
 bernatores Ethnicos, quorum alter, vt capitali odio insectabatur
 Christianos, ita Quabacondonus suis calumniis impulit, vt mā-
 datet per ipsum & alios euerti Ecclesiam & domos nostras, mate-
 riamque omnem transportari Nangoiam. Hoc mandatum datū
 a Quabacondono vbi cognouimus ex Dominorum Christiano-
 rum literis, in magna cum omnibus Christianis anxietate & affli-
 ctione fuimus, propterea quod nullum remedium, nullum locum
 appellationi relictum videremus. Et quamuis quatuor Lusitani, re-
 intellecta, nomine reliquorum omnium, maturarent iter ad Qua-
 bacondonum, tamen in exitu e portu deprehenderunt, iam Fera-
 saudum nouum gubernatorem gentilem cum aliis 150 hominibus a
 Quabacondono missis aduentare, qui paucis diebus, nullo loco
 precibus relicto, omnia nostra penitus euertent. Patres, cum ma-
 gno omnium Christianorum luctu, receperunt se in certas aedes
 Misericordiae, quas in dicto loco Christiani ante paucos annos
 excitauerunt. Quamuis autem Lusitani omnem mouerint lapidē
 apud Gubernatorem, vt executio prorogaretur, donec conuenif-
 sent Quabacondonū, nihil tamē impetrare potuerunt. Hac noua
 oppressione, etsi cuncti in magnum maerorem & timorem cōiecti
 essemus, tamē nō destituit seruos suos Deus variis cōsolationibus.

Prima cōsolatio fuit, quod Quabacondonus ob aegritudinem
 Matris Nangoia rediret Meacum: cuius abitu nō nullū Christia-
 nis accessit refrigerium. Nam quādiu ille erat praesens, Patres cum
 omnibus Christianis in magno versabantur periculo. Eo enim
 ingenio est, vt cui semel male vult, ei quotidie reddatur insectior,
 neque is est, qui vel rationibus aures accommodet, vel contradi-
 centem toleret. In profectioe autem Meacensi quaedam ei in-
 fausta eueniunt, quibus Deus (vt opinio est Christianorum) ca-
 stigasse eum videtur, ob mala in sanctam Ecclesiam cōmissa. Quo
 enim die sententiam tulit, de euertendis aedibus nostris, Ec-
 clesia-

clesiaque Nangasachensi, mater eius Meaci, non conspecto pro-
 filio, extincta est. Qui casus magnum ei dolorem incussit. Alius
 casus infaustus fuit, quod Navis, qua vehebatur, impegerit in scopulos, ipseque facto naufragio nudus in eisdem scopulos salu-
 vix euaserit. Nauarchus discisso ventre se ipse interemit: Quibus
 condono aliis nauibus succursum. Gentiles, uti admodum in
 superstitionibus dediti, casum hunc habuerunt pro malo augurio,
 quod non parum eum afflixit & conturbauit. Tertius casus fuit
 quod multa mala noua nunciarentur ex regno Corai; ut quod Corai-
 raiani resumptis animis præualuerint contra Iaponios, immittentes
 in eos ingenti classe trecentas naues ceperint, vectores mactantes
 & mox octo propugnacula, quæ cuidam Quabacondoni nece-
 rant commissa, multis eorum cõtrucidatis, recuperarint. Ad hoc
 quod Iaponij magna laborent penuria commeatus, variis modis
 affligantur & extinguantur, multi fuga elapsi Iaponem repetentes
 omnes verò desperent de felici exitu huius belli. Quæ noua
 gno pudore & dolore Quabacondonum affecerunt. Quartus fuit
 quod nepotem suum, quem renuntiabat successorem Imperij, re-
 uenit à se abalienatum, uti & ipse abalienatus erat ab illo, præ-
 præterea quod dum ipse, id est antiquus Quabacondonus, in præ-
 ctione Meacensi, Ozacæ, donec matri Meaci parentatum cõ-
 subsisteret, nouus Quabacondonus salutandi causa Ozacam ad-
 quin vicinam non occurrit; quod toti Iaponiæ permirum visum
 est, nec dubitauit magnæ discordiæ fore seminarium. Quintus
 casus Quabacondono peregrinus & valde acerbus fuit, quod ex
 berrima Campana delubri Midorani, (quod quatuor leucis Meacensi
 co abest) quæ maximum semper ediderat sonum, ab aliquo
 bus, quantumcumque fortiter pulsaretur, nullum sonitum re-
 disse; resque fuit certissima. Nam totus ferè populus Meacensi
 re cognita, eò excucurrit. Aiunt, alias idem accidisse, & esse præ-
 gium magnæ vicissitudinis secuturæ, ac propter infaustum
 Coraiani exitum, omnes certò augurantur, imperium Quaba-
 doni breui collapsurum: & certè apparet, ad castigandum illum
 Deum voluisse illum occæcari, ut præcipuos quosque viros
 regionis amandaret in bellum Coraianum, atque ipse domi
 neruo belli destitutus remaneret. Quare magna spes affulget
 marios omnes Dominos, non quæsitæ eius facultate, postliminè
 in status suos redituros, & publicos eius inimicos futuros, &
 quieturos, donec omnia, quæ hæctenus alta mente reposita
 re, perficiant.

Altera Consolatio, quam Deus nobis in hac calamitate imp-

tiuit, hæc fuit, quòd, quo tempore domus nostræ æquata sunt solo, præcipuè que Iaponiæ Principes à patria longè absunt, omnes Christiani maiori quàm vnquam beneuolentia & amore nos sunt persecuti inuisendo nos, & dicendo, etiam si sublata sit ipsis Ecclesia, non tamen sublatam è cordibus ipsorum fidem; se iam probè intelligere, Quabacondoni imperium minari ruinam, postquam bellum inferre ausus est sanctissimæ Dominæ nostræ Virgini Mariæ, cuius Assumptioni Ecclesia erat dedicata. Accedit & illud notatione dignum, quòd multi Domini, qui post discessum Quabacondoni Nangoiæ remanserant, videntes se iam esse paulo liberiores, desiderio quoque spectandæ Navis Lusitanæ allecti, appulerint Nangasachum eo temporis puncto, quo templum nostrum deiciebatur, omnesque nobis condolebant, affirmantes magna iniuria nos affici. Fuit inter eos Findanus Camendonus Nabunangæ gener, qui paulo ante obortam persecutionem Christi legibus subscripserat, & nunc vnus est è potētissimis Iaponiæ Principibus. Bis venit salutarum Patrem Visitatorem, ceterosque Patres, cum summa amoris & reuerentiæ significatione, & qualibet vice duas horas eoque ampliùs nobiscum mansit. Eadem amoris & humanitatis argumenta ostendit erga Navis Prefectum, & reliquos Lusitanos. Vastatione autem Ecclesiæ Christianæ tantum abest vt fuerit animo perturbatus, vt etiam omnibus aulicis suis licet Ethnicis, in domum suam collectis, palam confessus sit se esse Christianum, & quanquam per iniquitatem temporum non posset re ipsa declarare, quod pectori insedisset, se tamè in ditio- ne sua velle magnam instituere hominum conversionem. Vt autè intelligerent, cum grauibus causis adductum, vt nomen Christo daret, capit commemorare omnia quæ in expositione Catechismi audiisset, probans idola Chamis & Fotoques nihil esse, non posse esse Deum nisi vnum: animam nostram esse immortalem; & id genus alia, quibus auditis omnes sunt admirati. Id nobis relatum est a primario quodam eius Aulico optimo Christiano. Idem Dominus magna amicitia coniunctus est Iusto Vcondoro, qui Nangoia scripsit, quantopere commotus & contentus Nangasachum excefferit, se paulatim de nostris rebus tractaturum.

Alius Dominus gentilis magni nominis & auctoritatis apud Iaponios, nempe absolutus regni Ingani Dominus, tempore eiusdem vastationis Nangasachum ingressus, magno desiderio ardebat cognoscendi res Fidei nostræ, tum quòd Nangoiæ multæ de ea inaudisset, tum quòd admiratus esset vitam cuiusdam Christiani, nomine Manzij Sangondoni, cum quo vix trat, eo tēpore quo

exulabat Sanga. Huius pia voluntas, conspecta euerfione rerū
 strarum, nō solum nō elāguit, verū etiam, cū nullam haberet
 nostrorum notitiam, palām per certos homines indicauit, se
 hementer cupere aliquid cognoscere de religionis Christiane
 steriis. Primū dubitauimus, num sincerē vel simulatē nunc
 submisisset, experiundi causa an contra mandatum Quabacondo
 ni auderemus verbum Dei prædicare. Itaque ei responsū est, qd
 res (vti ipse nosset & cerneret) versari in exilio, Ecclesias a Qu
 bacondono euerfi, nō esse iam tempus idoneum, quo tātus Pr
 ceptis auditis sermonibus se exponat præfenti periculo, nec po
 tam secretò fieri, quin emanet mox foras. Ad hæc Dominus
 Quantum, inquit, attinet ad Quabacondonum, vacuus sum
 ni metu, cuique homini incumbit, indagare optimas rationes
 modos perueniendi ad salutem; quare profusū volo vestris sermo
 nibus aures præbere. P. Visitator, post plures tergiversationes,
 dens abesse fraudem, misit ad eum fratrem Vincentium Iaponi
 qui oratione sua ei breui persuasit, vt veller esse Christianus, mo
 & vehemēter vrgeret caput sacrum lauacrum, nec cessauit, donec
 obtinisset. Nos certē ex tanti Domini tantaque bonitate nat
 ræ præditi conuersione, tali tēpore facta, non potuimus non
 ximam percipere voluptatem. Sumam doctrinæ Christianæ, &
 nesque orationes secum ferre voluit, promisitque se aliquādo
 raturum, vt regnum suum vno die Christo eiusque sponsæ Eccl
 sia vinculo fidei coniungatur. Iustus Vcondonus cognita eius
 uersione, vehementer est admiratus, dicebatque magni faciem
 se non ignorare qualis & quantus ille sit, & subitò inuisurum,
 amicitiam cum eo initurum. Et fuit eidem D. commendatum
 inter intimos amicos suos recipere Iustum, qui ei in multis ad
 mento esse posset. Aiebat præterea ille, nulla alia ex re maius do
 na virtutis argumentum se collegisse, quā quòd quo amplius
 agitati sumus a Quabacondono, hoc magis in gentiliū equa
 Christianorum pectoribus existimatio & dignitas Christianæ pro
 fessionis creuerit. Hoc ipso tēpore Iustus iam dictus aduenit
 galachum, vbi Nauis Præfectus cæteri que Lusitani omnes magna
 celebritate illum exceperunt, & Quabacondonus, antequam au
 ret Meacū, nō paruo honore aliq; humanitatis officiis eū prole
 cutus est. Nā saepe, post reconciliationē, cum eo diuersis de reb
 consilia inibat. Vnde coniecturam faciebant omnes, illum breu
 in aulam recipiendum. Sed Iustus, vt homo prudens, nunquā vo
 lebat huius rei mentionem facere, affirmans (vt ipse loquebatur)
 nec animæ nec corpori profuturum, si modò mutaret Scaram

Nā quoad animā, inquebat, nō possem in omnibus rebus Quabacondono sine periculo obsecundare, cum ipse velit omnes suo modo & agere & loqui: Quoad corpus verò, si non me geram similiter aliis, majori periculo me exponerem excidēdi ex eius gratia. Deinde dicebat, humanitus loquendo, vitam Quabacondoni non posse esse diuturnam. Itaq; his aliisque rationibus, quas dabat de rebus Iaponicis, sanctāque eius conuersatione, omnes magnopere recreati sumus.

Tertia cōsolatio a Deo nobis communicata fuit, quòd omnes omnino tum Patres tum reliqui Christiani confidimus, persecutionem istam non longiùs progressuram, idque multis de causis. Prima est, quia cum sit tam infaustus expeditionis Coraiana successus, omnesque desperent vel potius certissimè sciant, Quabacondonum non posse hoc bellum prosequi, videtur presentissimum illius capiti imminere exitium, vel certè tãta rerum omnium in Iaponia perturbatio & confusio, ut neque tempus neque locus ei suppetat de nostris rebus agendi vel cogitandi. Etenim fama infortunati istius praelii efficiet, ut omni existimatione, qua hactenus sese sustentauit, excidat: deinde peruo belli, hoc est, pristinis suis viribus, admirabilique potentia, (omnes enim eius precipui Praefecti eiusque intimi amici in regnum Coraianum profecti sunt) profus destituetur. Deinde cum Iaponii intenti sint in omnem occasionem vindicandi se ab hoc acerbissimo seruitutis iugo, non videntur tam idoneam & opportunam rei bene gerendae praetermissuri facultatem. Accedit, quòd Morindonus ceterique Domini horum nouorum regnorum de Scimo, etsi partem populi sui abduxerint in Corai, expectantes belli exitum, tamen ditaciones suas hominibus aliisque rebus bene communitas & cōstitutas reliquerunt, atque uti exercitus in Corai dira vexatur fame, neque spes vlla belli producendi affulget; ita minimè probabile est eos diutius ibi cum periculo vitæ permansuros, sed ad sua regna pedem relatuos.

Altera causa cur res meliore loco deinceps futurae videantur est, quòd tam praelara munera Quabacondonus mittat ad Proregem Indiæ, simulque velit obfides in Iapone remanere decē socios Patris Visitatoris. Vnde Gubernator gentilis Nangasachanæ urbis, ille, qui nostra omnia euertit, intelligens gubernatorem Meacensem nomine Quabacondoni ordinasse, ut tot socii remanerent, iussit per quosdam, P. Visitatorem de cetero esse securum: se nullum contra Christianos vel patres mandatum habuisse, nisi ut domus cum Ecclesia è medio tollerentur, & ne

doctrina Christiana amplius divulgaretur. Itaque posse Patres aliis aedibus Nangalachi secundum ordinem datum commo-
ri. Cum ergo Quabacondonus expectet responsum ab hac legatione, non videtur amplius noui aliquid contra nos moliri, idemque videtur iusto aliisque Dominis Christianis.

Tertia causa est, quod, etiamsi haec domus cum Ecclesia Nangalachana essent ornamentum quoddam totius huius Christianismi; tamen, grassante persecutione, Christianis nobisque turba impendebant pericula. Nam cum Quabacondonus haec portum sibi usurpet, quod omnes mercatores Ethnicorum, Dominorum Procuratores confluant, non poteramus nos in Ecclesia aedibusque tam magnificis permanere cetera inuidia eorum, qui nobis male volunt, ut qui facile hinc arripere occasionem poterant, nos accusandi, & in odium trahendi apud Quabacondonum. Nunc vero, cum vident nullum vestigium Ecclesiae vel aedificiorum nostrorum superesse, omnes misericordiam mouentur; putantque nos iam verè esse exules, abiectos & depul-
sos: quare nec occasionem habebunt aliquid dicendi de nobis, quod iracundiam Quabacondoni in nos concitare valeat. His aliisque de causis proflus diuinæ prouidentiae confidimus, speramusque vel finem fore persecutionis, vel Quabacondonum amplius tot tantaque mala perpetraturum.

Tandem verò harum calamitarum nube depulsa, cum tempus aduenisset è portu nauigandi in Indiam, Pater Visitator primum valedicere voluit Patribus fratribusque Arimensibus & Arimianis, cæterisque illarum partium Christianis: cumque mandasset ut in certum diem omnes Patres & fratres conuenirent in Seminarium, ut eorum colloquio per quinque saltem dies fructu-
tur, nobis omnibus ignaris diuino nutu factum est, ut certi Christiani, viri religiosi in regno Bungensi, constituerint in has partes de Scimo transferre ossa vel reliquias S. martyris Ioran, qui ante annos quatuor (vbi scriptum est) pro fide Christiana mortem expetierat Bungi. Nam vti pro martyre habebatur ab omnibus delibus; ita indicarunt minimè conuenire, ut corpus eius maneret apud Ethnicos, sed potius apud Christianos, & maxime vbi degerent Patres, ne debita veneratione destitueretur. Quare ex dictis Christianis quidam Eques bene notus impulsus religione, uocatus concubia clanculum Sanctas reliquias sepulcro exemit, & postea cum duobus aliis focis arca inclusit, deportauitque ad Seminarium, in quo Rectoris officioungebatur P. Petrus Ramon. Per
opportune autem, & ad maiorem Martyris honorem, Deo in
dispo

disponente accidit, ut duobus vel tribus ante aduentum Patris Visitatoris, & sociorum eius; diebus eò peruenerint. Nam Patres gaudentes de tam oprato tot bonorum conuentu planè constituerunt, omni veneratione, quantam locus tempulque permittebat, Sanctas reliquias recipere. Et quamuis non videretur conueniens, ritu solenni, diuina officia peragere, (ut fieri solet in honorem aliorum martyrum) eo quod Vicarii Christi deesset approbatio: tamen quia notum & manifestum fuit eius martyrium, videbatur cum aliqua lætitiæ & honoris significatione recipiendum. Rex enim ipse, qui eum iussit occidi, confessus est P. Visitatori, se id fecisse, quòd nimis ardens fuerit in munere Euangelii prædicandi, baptizandi, mortuos sepeliendi, aliisque pietatis operibus, quæ Patres ei commendarant, exercendis. Omnibus quoque explorata insignis eius caritas, eximia patientia, animique fortitudo reddita est; cum linea veste indutus, & cruce, qua vti conluerat in suis ministeriis, armatus, morti obuiâ processit. Locus denique, in quo erat humatus, nō erat ignotus, sicut nec modus, quo inde à Christianis (ut dictum est) erat sublatus, & ad Seminarium translatus. Impositum ergo est corpus honoris causa in arcam perbellam, omnesque Patres & fratres, cum Seminarii alumnis, solennes vespers de S. Cruce (erat enim pridianus dies Exaltata S. Crucis) cecinerunt. Insequenti die, post decantatum à P. Visitatore Sacrum Missæ, deportatū est sanctum corpus in processione, tam à nostris, quàm à Seminarii alumnis, qui omnes linea amicti candelam accensam manu gestabant, & psalmos concinebant, & depositū in loco valde decenti & ornato. Quo honore Christiani omnes, qui inibi aderant, & plurimū consolati sunt, & martyrii desiderio vehementer animati.

Hinc P. Visitator concessit Arimam, ut valediceret filio & uxori D. Protasii, aliisque illius vrbs Equitibus Christianis. itaque magnus fuit ibi hominum concursus factus, qui inter extremum Valcica tenerè collacrymarunt, ut Patri & admirationem & consolationem ingentem attulerint. Arima profectus est Amaculam, vbi cum Patribus & fratribus, qui ex Residentiis Insularum Schichi, Fumoto, Zonzura, & Oiano isthuc confluxerant, octo dies diuersatus est; cumque illis aliisque Christianis promississet se breui rediturum, abiit Nangasachum. vbi nunc discessum nauis Lusitanæ expectat. Id nos in hoc discessu solatur, quòd certò speramus eum breui nobis iterum affuturum. Promisit enim se hæc de causa Meacum non transiturum. Fieri que potest, ut rerum Iaponicarum is sit exitus, ut prima quoque nauis redire ad nos possit.

Sub hoc tempore Ioachimus Riufa & Benedictus filius eius gubernator Sachaianus loco Patris ægri constitutus, alii Christiani partium Meacensium, nobilem quendam & venerabilem virum Christianum amandarunt ad Patrem Visitatorem, tum cum suo nomine salutarer, tum ut exponeret, quantum inciderint ob casum Nangasachensem, atque etiam ut impense precarentur, ut immunes sint ab omni periculo. Pater audita petitione, non ignorans quanti interesset, Patrem Organtinum prolatio auxilioque afflictorum Christianorum in illis locis approbante Iusto, consensit, ut idem pater cum P. Franciscoque Iaponiis fratribus illuc proficiscerentur, & iam sunt accincti. Speramus hanc missionem, Deo adjuvante, totum parum salutarem.

Nos verò reliqui omnes inter spem & metum boni vel exitus fluctuamus. Nam cum belli Coraiani res non admodum prospere succedant, & D. Augustinus, & Dominus Protadius, & que Domini Christiani in intimis regni partibus adhuc deperdit, nescimus quid expectare debeamus; anne forte Domini deus, mo propter summam annonæ caritatem, & comitatus inopiam maximam, pedem sint relaturi. Verùm cum sciamus omnes minos Christianos esse concordēs, eisque pridem accessisse Innocentium Dominum regni Bungensis, cum suis & Bungeniis copiis, ut magna sit omnium potentia, bene speramus. Deo propitio, faustum fore exitum, maximè cum omnis victoriæ de Corai gloria in solos Christianos eorumque virtutem redierit; reliqui verò Domini gentiles magnam suarum copiarum ætutem perperissi sint, alioque deterrimos successus habuerint. De apparet singularis Dei Opt. Max. providentia erga eos, quod pro suis agnoscat. Quod superest, nos ex animo in sancta benedictione V. Paternitati eiusque & omnium carissimorum nostrorum Patrum & fratrum orationibus sanctisque sacrificiis commendamus. Nangasachi, Calendis Octobris, 1592.

FINIS.

ORGAN